

Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
Publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap
Graaf de Ferrarisgebouw | Koning Albert II-laan 20 bus 19 | B-1000 Brussel
Gratis telefoon 1700 | Fax +32 2 553 13 50
Email: info@vreg.be
Web: www.vreg.be

Advies van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt

van 29 oktober 2013

**met betrekking tot de omzetting in de Vlaamse regelgeving van de
Richtlijn van de Europese Unie 2012/27/EU van 25 oktober 2012
betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG
en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en
2006/32/EG en een voorstel voor een wettelijk kader voor slimme meters**

Inleiding	3
1. Definities (artikel 2 Energie-efficiëntierichtlijn).....	3
2. Energiemeters (Artikel 9)	6
2.1. Plaatsing individuele meters	6
2.2. Maatregelen van toepassing bij de plaatsing van slimme meters	8
2.3. Meting in geval van stadsverwarming, stadskoeling, warmwaterlevering, gemeenschappelijke verwarming of koeling.....	9
3. Facturering en factureringsinformatie (Artikelen 10, 11 en Bijlage VII)	10
3.1. Facturering en factureringsinformatie bij klassieke meters.....	10
3.2. Factureringsinformatie bij slimme meters	13
3.3. Gemeenschappelijke bepalingen inzake facturering en factureringsinformatie	14
3.4. Voorstel tot omzetting artikelen 10, 11 en Bijlage VII Energie-efficiëntierichtlijn	16
4. Transport en distributie van energie (Artikel 15 en Bijlage XI)	18
4.1. Verplichtingen inzake de regulatoren.....	18
4.2. Beoordeling en maatregelen inzake energie-efficiëntie gas- en elektriciteitsinfrastructuur	19
4.3. Tarieven.....	19
4.4. Verplichtingen voor de netbeheerders inzake warmte-krachtkoppeling	21
4.5. Maatregelen aan vraagzijde	23
4.6. Rapportage inzake Richtlijn 2010/75/EU	25
5. Slimme meters	26
5.1. Omzetting artikel 9 Energie-efficiëntierichtlijn door de plaatsing van slimme meters op deze toegangspunten	26
5.2. Wettelijk kader voor slimme meters	27
Bijlage 1: Simulaties kosten en baten bij plaatsing elektronische meters met registratie van het verbruiksprofiel en slimme meters.....	33
Bijlage 1a: Kosten-baten voor elektronische meter, invoering in 5 jaar.....	34
Bijlage 1b: vergelijking geleidelijke uitrol elektronische versus slimme meter bij metervervanging en nieuwbouw	35

Inleiding

De tekst van de Richtlijn van de Europese Unie 2012/27/EU van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG (hierna "Energie-efficiëntierichtlijn", <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:315:0001:0056:NL:PDF>) werd op 14 november 2012 gepubliceerd in het Europees Publicatieblad.

De Energie-efficiëntierichtlijn moet omgezet zijn uiterlijk op 5 juni 2014. De Energie-efficiëntierichtlijn behoeft niet enkel een omzetting in Vlaamse regelgeving maar ook een omzetting in de federale wetgeving.

Het advies van de VREG behelst enkel de omzetting van de artikelen die gerelateerd zijn aan de energiemarkt. Dit advies is daarom beperkt tot de bepalingen relevant voor de energiemarkt in de artikelen 2, 9, 10, 11, 15, Bijlagen VII, XI en XII van de Energie-efficiëntierichtlijn. Hiernaast bevat het advies ook de nodige aanpassingen aan de Vlaamse energieregelgeving voor de invoering van slimme meters mogelijk ten gevolge van de omzetting van artikel 9 van de Energie-efficiëntierichtlijn.

Bij de beoordeling of een bepaling al of niet werd omgezet in Vlaamse energiewetgeving wordt uitgegaan van de huidige teksten opgenomen in het Energiedecreet, het Energiebesluit van 19 november 2010 en de geldende Vlaamse technische reglementen distributie elektriciteit en gas.

De richtlijn bevat een aantal tarifaire bepalingen. In elk geval zijn de tarifaire bepalingen voornamelijk een federale bevoegdheid en moet er dus op Vlaams niveau geen implementatie gebeuren. Van zodra de distributienettarieven een Vlaamse bevoegdheid zijn, zal er rekening mee gehouden moeten worden.

Hiernaast wil de VREG erop wijzen dat een aantal afwijkingen tussen de verschillende gewesten ook kunnen leiden tot hogere kosten voor de marktpartijen, die deze kosten op hun beurt dan zullen doorrekenen aan hun klanten. De VREG stelt daarom ook voor om in de mate van het mogelijke de omzetting van de Energie-efficiëntierichtlijn af te stemmen met de andere gewesten.

Ten slotte wil de VREG wijzen op het feit dat de omzetting van de Energie-efficiëntierichtlijn en de aanwezigheid van slimme meters leidt tot de verwerking van een groot aantal persoonlijke en gevoelige data. Hierdoor lijkt het de VREG noodzakelijk om tijdens het wetgevend traject het advies van de Commissie ter Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer te vragen.

1. Definities (artikel 2 Energie-efficiëntierichtlijn)

Artikel 2 Energie-efficiëntierichtlijn bevat onder meer volgende definities:

„energiedienst”, het fysieke voordeel, nut of welzijn dat wordt bereikt met een combinatie van energie met energie-efficiënte technologie of actie, die de bewerkingen, het onderhoud en de controle kan omvatten die nodig zijn voor de levering van de dienst, welke wordt geleverd op basis van een overeenkomst en welke onder normale omstandigheden heeft aangetoond te leiden tot een controleerbare en meetbare of een schatbare verbetering van de energie-efficiëntie of tot controleerbare en meetbare of schatbare primaire energiebesparingen

„distributiesysteembeheerder”, „distributiesysteembeheerder” als gedefinieerd in respectievelijk Richtlijn 2009/72/EG en Richtlijn 2009/73/EG;

„detailhandelaar in energie”, een natuurlijk persoon of rechtspersoon die energie aan eindafnemers verkoopt;

„eindafnemer”, een natuurlijk persoon of rechtspersoon die energie koopt voor eigen eindverbruik;

„aanbieder van energiediensten”, een natuurlijk persoon of rechtspersoon die in de inrichtingen of gebouwen van een eindafnemer energiediensten of andere maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie levert;

„slimme metersysteem” of „intelligent meetsysteem”, een elektronisch systeem dat het energieverbruik kan meten, meer informatie levert dan een traditionele meter, en data kan doorgeven en ontvangen middels een vorm van elektronische communicatie;

„aggregator”, dienstverrichter aan de vraagzijde die meerdere consumentenbelastingen van korte duur combineert om in georganiseerde energiemarkten te verkopen of te veilen.

„ingrijpende renovatie”, een renovatie waarvan de kosten hoger liggen dan 50 % van de investeringskosten voor een nieuwe vergelijkbare eenheid;

Commentaar:

De Energie-efficiëntierichtlijn herhaalt een aantal definities van de richtlijnen die ze opheft. Hiernaast bevat de Energie-efficiëntierichtlijn ook nieuwe definities.

De Vlaamse energiewetgeving bevat reeds een aantal definities die gelijkaardig zijn aan de definities opgenomen in de Energie-efficiëntierichtlijn. Deze definities opgenomen in het Energiedecreet zijn wel beperkt tot het toepassingsgebied van het Energiedecreet, nl. elektriciteit en gas (o.a. definities energiedistributiesysteembeheerder (distributienetbeheerder en beheerder gesloten distributienet), detailhandelaar in energie (leverancier), eindafnemer (afnemer), slimme metersysteem of intelligent meetsysteem (slimme meter). Deze definities in de Vlaamse regelgeving komen dus niet helemaal overeen met de definities in de richtlijn. De vraag is dan ook of de definities in de Vlaamse regelgeving als voldoende voor de omzetting beschouwd zullen worden.

Hiernaast stelt de VREG zich de vraag of het technisch haalbaar en/of kostenefficiënt is om de verschillende bepalingen van de richtlijn ook volledig toe te passen op de beheerders van gesloten distributienetten. De VREG is van oordeel dat enkel de bepaling met betrekking tot het plaatsen van een elektronische meter bij nieuwbouw en ingrijpende renovatie, zoals bepaald in artikel 9 van de richtlijn, van toepassing zou moeten zijn op de beheerders van gesloten distributienetten.

De begrippen energiedienst, aanbieder van energiediensten en aggregator zijn nog niet opgenomen in de Vlaamse energieregelgeving. De begrippen energiedienst, aanbieder van energiediensten en aggregator worden dus best overgenomen in de Vlaamse energiewetgeving. De VREG stelt wel voor om een aantal van deze begrippen ruimer te definiëren zodat deze begrippen niet enkel van toepassing zijn op afname maar ook op consumptie, productie en injectie. De partijen bedoeld in de begrippen zullen namelijk niet enkel diensten aanbieden aan vraagzijde maar ook aan aanbodzijde. Zo zijn er reeds een aantal aggregatoren actief aan de aanbodzijde. Zij bundelen de injectie van verschillende producenten en verkopen deze op de markt. De VREG is wel van oordeel dat de activiteiten van de netbeheerders niet onder de bepaling van aggregator vallen.

Hiernaast stelt de VREG voor om de definitie van “aggregator” niet te beperken tot belastingen op korte duur. Het is namelijk niet duidelijk welke tijdspanne bedoeld wordt met korte duur en bovendien kunnen deze partijen ook diensten verrichten in verband met belastingen van langere duur.

Ten slotte vergen een aantal bepalingen opgenomen in artikel 15 van de Energie-efficiëntierichtlijn ook het definiëren van bepaalde begrippen uit de richtlijnen bij het 3^e Energiepakket¹. Deze definities zijn:

„ondersteunende dienst“: een dienst die nodig is voor de exploitatie van een transmissie- of distributiesysteem;

„vraagzijdebeheer“: een algemene of geïntegreerde aanpak die erop gericht is de omvang en de timing van het elektriciteitsverbruik te beïnvloeden teneinde het primaire energieverbruik en piekbelastingen te verminderen door voorrang te geven aan investeringen in energie-efficiëntiebevorderende maatregelen of andere maatregelen, zoals onderbreekbare leveringscontracten, in plaats van aan investeringen om de productiecapaciteit te verhogen, indien de eerstgenoemde maatregelen de doelmatigste en meest economische optie vormen, mede gelet op het positieve milieueffect van een lager energieverbruik en de daarmee verbandhoudende aspecten met betrekking tot de voorzieningszekerheid en de distributiekosten;

Het begrip „ondersteunende diensten“ is al opgenomen in het Energiedecreet maar wordt best vervangen door de definitie uit de richtlijnen bij het 3^e Energiepakket. Hiernaast stelt de VREG voor om het begrip „vraagzijdebeheer“ te vervangen door het begrip „vraagrespons“ omdat in de Energie-efficiëntierichtlijn enkel het begrip „vraagrespons“ gebruikt wordt.

Voorstel:

De VREG stelt voor om in het artikel 1.1.3. van het Energiedecreet onderstaande begrippen toe te voegen. Deze begrippen zijn in principe een letterlijke overname van de begrippen² uit de richtlijnen bij het 3^e Energiepakket en de Energie-efficiëntierichtlijn:

- aanbieder van energiediensten: een natuurlijk persoon of rechtspersoon die in de inrichtingen of gebouwen van een netgebruiker energiediensten of andere maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie levert;
- aggregator: dienstenverrichter die meerdere capaciteiten voor afname, consumptie, productie of injectie combineert om in georganiseerde energiemarkten te verkopen of te veilen;
- energiedienst: het fysieke voordeel, nut of welzijn dat wordt bereikt met een combinatie van energie met energie-efficiënte technologie of actie, die de bewerkingen, het onderhoud en de controle kan omvatten die nodig zijn voor de levering van de dienst, welke wordt geleverd op basis van een overeenkomst en welke onder normale omstandigheden heeft aangetoond te leiden tot een controleerbare en meetbare of een schatbare verbetering van de energie-efficiëntie of tot controleerbare en meetbare of schatbare primaire energiebesparingen;
- ingrijpende renovatie: een renovatie waarvan de kosten hoger liggen dan 50 % van de investeringskosten voor een nieuwe vergelijkbare eenheid;
- vraagrespons: een algemene of geïntegreerde aanpak die erop gericht is de omvang en de timing van het elektriciteitsverbruik te beïnvloeden teneinde het primaire energieverbruik en piekbelastingen te verminderen door voorrang te geven aan investeringen in energie-efficiëntiebevorderende maatregelen of andere maatregelen, zoals onderbreekbare leveringscontracten, in plaats van aan investeringen om de productiecapaciteit te verhogen, indien de eerstgenoemde maatregelen de doelmatigste en meest economische optie vormen, mede gelet op het positieve milieueffect van een lager energieverbruik en de daarmee verband houdende aspecten met betrekking tot de voorzieningszekerheid en de distributiekosten.

Hiernaast vindt de VREG dat de definitie van het begrip ondersteunende dienst in artikel 1.1.3. van het Energiedecreet best vervangen wordt door wat volgt:

¹ Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG en Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG.

² Behoudens de begrippen waarbij een aantal voorstellen tot wijziging beschreven werd onder „commentaar“ in hoofdstuk 1.

“ondersteunende dienst: een dienst die nodig is voor de exploitatie van een transmissie- of distributienet”.

2. Energiemeters (Artikel 9)

2.1. Plaatsing individuele meters

Artikel 9, lid 1 stelt:

1. De lidstaten zorgen ervoor dat eindafnemers van elektriciteit, aardgas, stadsverwarming, stadskoeling en warm water voor huishoudelijke doeleinden, voor zover dit technisch mogelijk en financieel redelijk is en voor zover dit in verhouding staat tot de potentiële energiebesparingen, tegen concurrerende prijzen de beschikking krijgen over individuele meters die het daadwerkelijke energieverbruik van de eindafnemer nauwkeurig weergeven en informatie geven over de werkelijke tijd van het verbruik.

Een dergelijke individuele meter tegen concurrerende prijzen wordt altijd ter beschikking gesteld wanneer:

- a) een bestaande meter wordt vervangen, tenzij dit technisch onmogelijk is of niet kostenefficiënt in verhouding tot de geraamde potentiële besparingen op lange termijn;
- b) een nieuwe aansluiting wordt gemaakt in een nieuw gebouw of ingeval van een ingrijpende renovatie overeenkomstig Richtlijn 2010/31/EU.

Commentaar:

De Energie-efficiëntierichtlijn bepaalt dat de afnemers moeten beschikken over individuele meters als dit financieel redelijk is en in verhouding staat tot de potentiële energiebesparingen. Deze meters moeten steeds en tegen concurrerende prijzen ter beschikking gesteld worden bij nieuwe aansluitingen in nieuwe gebouwen of bij ingrijpende renovaties. Hiernaast moeten deze meters ook steeds geplaatst worden bij vervanging van een bestaande meter tenzij dit technisch onmogelijk is of niet kostenefficiënt is in verhouding tot de mogelijke energiebesparing.

Deze individuele meters moeten ervoor zorgen dat het werkelijk verbruik van de afnemer nauwkeurig weergegeven wordt en dat er informatie gegeven wordt over de werkelijke tijd van het verbruik.

Deze bepaling was reeds opgenomen in artikel 13 van de Richtlijn 2006/32/EG van 5 april 2006 betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten en houdende intrekking van Richtlijn 93/76/EEG van de Raad en had dus eigenlijk al omgezet moeten zijn tegen 17 mei 2008.

Met betrekking tot de vereiste tot het plaatsen van individuele meters bevatten de technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas reeds een bepaling waarin er een verplichting bestaat om per toegangspunt op het distributienet een meting/telling te voorzien. Het artikel V.1.2.1. van het technisch reglement distributie elektriciteit bepaalt het volgende:

"§1 Elk toegangspunt dat bij een aansluiting op het elektriciteitsdistributienet behoort, vormt het voorwerp van een telling om de afname of de injectie van de actieve en / of reactieve energie op dat toegangspunt te bepalen ten opzichte van het elektriciteitsdistributienet. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van een meetinrichting.

§2 Onder de voorwaarden en volgens de procedure vermeld in Afdeling V.1.3, kan met de elektriciteitsdistributienetbeheerder een forfaitaire vaststelling van de energiehoeveelheden worden afgesproken, zonder gebruik te maken van een meetinrichting."

Het artikel V.1.2.1. van het technisch reglement distributie aardgas stelt:

"§1 Elk toegangspunt dat bij een aansluiting op het aardgasdistributienet behoort, vormt het voorwerp van een telling om de afname of de injectie van gas op dat toegangspunt te bepalen ten opzichte van het aardgasdistributienet. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van een meetinrichting.

§2 Als de meetinstallatie niet uitgerust is met een volumeherleidingsapparaat, zet de aardgasdistributienetbeheerder het volume gas om naar normale omstandigheden van druk en temperatuur met aannahme van een temperatuur van het gas van 9°C. Elk volume dat afgenomen werd, wordt omgezet naar energie (kWh) op basis van gegevens van energie-inhoud per volume-eenheid die de vervoeronderneming daartoe ter beschikking stelt. Als een producent van biomethaan toegang heeft tot het GOS waartoe het afnamepunt behoort, berekent de aardgasdistributienetbeheerder de energie-inhoud per volume-eenheid op basis van de verhouding tussen het gas geleverd vanuit het vervoersnet en het biomethaan geïnjecteerd in het GOS. Niet-gevalideerde meetgegevens worden bepaald op basis van de voorlopige waarde van de energie-inhoud per volume-eenheid.

§3 De aardgasdistributienetbeheerders stellen de maandelijkse waarde van de energie-inhoud per volume-eenheid per geaggregeerd ontvangstation ter beschikking op hun website.

§4 Uitzonderlijk kan met de aardgasdistributienetbeheerder een forfaitaire vaststelling van de energiehoeveelheden worden afgesproken, zonder gebruik te maken van een meetinrichting. "

Deze bepalingen in de technische reglementen zijn van toepassing op nieuwe gebouwen sinds 1 juli 2002 (inwerkingtredingsdatum eerste technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas).

Hoewel beide technische reglementen voorzien in een individuele meting lijkt dit niet voldoende te zijn om beschouwd te worden als een correcte omzetting van de Energie-efficiëntierichtlijn. In de Energie-efficiëntierichtlijn moet er een meting plaatsvinden bij elke afnemer, tenzij dit niet financieel redelijk is of niet in verhouding is tot de potentiële besparingen. In principe houdt dit dus in dat alle afnemers moeten beschikken over een individuele meter, zowel op de distributienetten en gesloten distributienetten. In de technische reglementen geldt deze verplichting enkel voor de distributienetten.

Bovendien kunnen de klassieke Ferrarimeters de afnemer niet nauwkeurig informeren over de werkelijke tijd van het verbruik. De meters die bij afnemers zouden geplaatst moeten worden op basis van deze richtlijn zouden dus minimaal elektronische meters moeten zijn. Op basis van de vereisten die de richtlijn stelt aan deze meters is de VREG van oordeel dat de meters moeten beschikken over een geheugen dat de verbruiken per tijdseenheid registreert en de afnemer moet kunnen informeren over zijn energieverbruik over een bepaalde periode. Aangezien het doel van deze bepaling is dat de afnemer geïnformeerd wordt over zijn verbruik is de VREG van oordeel dat deze meters moeten verbonden zijn met een gebruiksvriendelijke display. Deze gebruiksvriendelijke display moet volgens de VREG niet noodzakelijk een onderdeel van de meter zelf uitmaken, maar het mag dus ook gaan om een elektronische meter met een externe in home display. Het verschil met slimme meters is volgens de VREG daarom dat er geen communicatiemodule aanwezig hoeft te zijn bij deze meetinrichting.

Het opnemen van een bepaling die stelt dat alle afnemers moeten beschikken over individuele elektronische meters met registratie van het verbruiksprofiel waarbij deze verplichting zal ingaan op de omzettingsdatum van deze richtlijn (nl. 5 juni 2014) lijkt de VREG niet realistisch en zeker niet kostenefficiënt. Dit blijkt ook uit de gegevens opgenomen in bijlage 1. De VREG heeft zich voor de gegevens uit de tabel gebaseerd op de gegevens die opgenomen zijn in de kosten-batenanalyse die KEMA heeft uitgevoerd in 2011-2012.³

Indien er besloten wordt om niet alle meters te vervangen door elektronische meters met registratie van het verbruiksprofiel moet aan de Europese Commissie meegedeeld worden welke criteria in acht

³ <http://www.vreg.be/sites/default/files/rapporten/kema.pdf>

genomen werden om te besluiten tot de niet-kostenefficiëntie en/of technische onmogelijkheid om deze maatregel uit te voeren.

De bepalingen in artikel 9, 1, van de richtlijn zijn ook van toepassing op stadsverwarming, stadscooling en warm water. Momenteel ontbreekt er een wettelijk kader voor warmte- en koudelevering. De Vlaamse wetgeving moet dus in die zin aangepast worden zodat er een kader voorzien wordt voor warmte en de bepalingen opgenomen in de energie-efficiëntierichtlijn omgezet worden. De VREG vindt dat warmte- en koudelevering nauw aansluit bij levering van elektriciteit en aardgas en is daarom van oordeel dat het toezicht op de (technische) modaliteiten (bijvoorbeeld de bepalingen met betrekking tot de meting van de warmte, facturatie en informatieverlening) logischerwijs aan de VREG wordt toegewezen. Hiervoor zou de VREG natuurlijk wel de middelen en mensen toegewezen moeten krijgen. Hoewel de VREG dus van oordeel is dat toezicht inzake warmte- en koudelevering logischerwijs aan de VREG toegewezen wordt, is het volgens de VREG niet aan de VREG om te adviseren hoe het globale beleid inzake warmte wordt uitgewerkt.

Voorstel:

De VREG denkt dat dit artikel best omgezet wordt door in het decreet te bepalen dat de Vlaamse regering gemandateerd wordt om te bepalen in welke situaties er elektronische meters met registratie van het verbruiksprofiel geplaatst moeten worden. In het Energiebesluit van 19 november 2010 zal dan bepaald moeten worden dat minimaal bij nieuwbouw en ingrijpende renovatie een individuele elektronische meter met registratie van het verbruiksprofiel geplaatst moeten worden door de netbeheerder of door de beheerder van een gesloten distributienet. De VREG verwijst voor een kosten-efficiënte omzetting van dit artikel naar hoofdstuk 5.1. van dit advies.

Tevens moeten de artikelen IV.2.1.4. en V.1.2.1. van de technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas zo aangepast worden dat deze artikelen voorzien in individuele elektronische meters met registratie van het verbruiksprofiel, waarbij deze bepalingen van toepassing zijn op de meters die geplaatst worden vanaf de inwerkingtredingsdatum van de aangepaste technische reglementen.

2.2. Maatregelen van toepassing bij de plaatsing van slimme meters

Artikel 9.2. bepaalt hieromtrent:

2. Indien, en voor zover, de lidstaten gebruikmaken van intelligente meetsystemen en slimme meters voor aardgas en/of elektriciteit invoeren in overeenstemming met de Richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG:

- a) zorgen zij ervoor dat de meetsystemen de eindafnemer informatie verschaffen over de werkelijke tijd van het verbruik en dat de voor de eindafnemer beoogde energie-efficiëntie en voordelen ten volle in acht worden genomen bij het vastleggen van de minimumfuncties van de meters en de verplichtingen die aan marktdeelnemers worden opgelegd;
- b) zorgen zij ervoor dat de slimme meters en het dataverkeer worden beveiligd, en dat de privacy van de eindafnemer wordt beschermd, in overeenstemming met de Uniewetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens en van de persoonlijke levenssfeer;
- c) schrijven zij voor, in het geval van elektriciteit, dat de meterbeheerder op verzoek van de eindafnemer ervoor zorgt dat van de meter of meters de hoeveelheid elektriciteit kan worden afgelezen die bij de eindafnemer aan het net wordt geleverd;
- d) zorgen zij ervoor dat, op verzoek van de eindafnemer, meetgegevens inzake de input en output van elektriciteit, in een gemakkelijk te begrijpen vorm die vergelijking van aanbiedingen op basis van gelijke criteria mogelijk maakt, beschikbaar worden gesteld aan de eindafnemer of aan een derde partij die namens de eindafnemer optreedt;
- e) schrijven zij voor dat de afnemers bij de installatie van slimme meters het nodige advies en de nodige informatie krijgen, in het bijzonder over het volledige potentieel van die meters wat meterstandbeheer en controle van het energieverbruik betreft.

Commentaar:

Deze bepalingen schrijven voor dat, ingeval er slimme meters geplaatst worden, er moet voldaan worden aan een aantal voorwaarden. Deze voorwaarden zijn niet beschreven in de Vlaamse energiewetgeving aangezien de Vlaamse energiewetgeving (nog) niet voorziet in een uitrol van slimme meters. Er zijn desondanks al slimme meters geplaatst in het kader van de diverse pilotprojecten in Vlaanderen. Daarom moet er volgens de VREG op niveau van het Energiedecreet een basis gecreëerd worden voor een uitrol van slimme meters waarbij de maatregelen zelf op het niveau van het Energiebesluit van 19 november 2010 en de technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas worden beschreven. Bovendien is de VREG van oordeel dat in een aantal situaties er best meteen slimme meters geplaatst worden. Dit staat verder uitgewerkt, samen met het voorstel tot omzetting, in hoofdstuk 5 van het advies.

2.3. Meting in geval van stadsverwarming, stadskoeling, warmwaterlevering, gemeenschappelijke verwarming of koeling.

Artikel 9.3

3. Ingeval de verwarming en koeling of warmwatervoorziening van een gebouw geleverd wordt door een stadsverwarmingsnet of door een centrale bron die verschillende gebouwen bedient, wordt een warmtemeter of een warmwatermeter geïnstalleerd bij de warmtewisselaar of het leveringspunt. In appartementengebouwen en multifunctionele gebouwen met een centrale verwarmings-/koelingsbron of met levering vanuit een stadsverwarmingsnet of een centrale bron die verschillende gebouwen bedient, worden uiterlijk op 31 december 2016 ook individuele verbruiksmeters geïnstalleerd om het warmte- of koelingsverbruik of warmwaterverbruik voor iedere eenheid te meten, waar dat technisch haalbaar en kostenefficiënt is. Als het gebruik van individuele verwarmingsmeters technisch niet haalbaar of niet kostenefficiënt is om warmteverbruik te meten, worden individuele warmtekostenverdelers gebruikt om het warmteverbruik van elke radiator te meten, tenzij de lidstaat aantoonst dat de installatie van die warmtekostenverdelers niet kostenefficiënt is. In die gevallen kunnen alternatieve kostenefficiënte methoden voor de meting van het warmteverbruik worden overwogen.

In het geval van appartementengebouwen die zijn aangesloten op stadsverwarming of -koeling of waar een eigen gemeenschappelijk verwarmings- of koelingsstelsel voor dergelijke gebouwen gangbaar is, kunnen de lidstaten, met het oog op een transparante en accurate berekening van het individuele verbruik, transparante regels invoeren voor de verdeling van de kosten van het thermische of warmwaterverbruik. Waar passend, bevatten deze regels richtsnoeren betreffende de wijze waarop de kosten van warmte en/of warm water verdeeld moeten worden, en wel als volgt:

- a) warm water voor huishoudelijk gebruik;
- b) warmte uit de installatie van het gebouw voor de verwarming van de gemeenschappelijke ruimten (wanneer trappenhuis en gangen voorzien zijn van radiatoren);
- c) voor het verwarmen van appartementen.

Commentaar:

De omzetting van dit artikel zal een grote praktische impact hebben. Zo moet er tegen 31 december 2016 overall individuele elektronische verbruiksmeters met registratie van het verbruiksprofiel geplaatst worden. De VREG heeft in het verleden vastgesteld dat niet in alle gebouwen met collectieve verwarming een individuele meter geplaatst is en als er al een meter aanwezig is, is de meter een klassieke calorimeter. Zoals beschreven onder punt 2.1. vindt de VREG dat het niet de taak van de regulator is om een globaal beleid uit te stippelen inzake warmte.

3. Facturering en factureringsinformatie (Artikelen 10, 11 en Bijlage VII)

Het Energiedecreet bevat al een basis voor de facturatie en factureringsinformatie. Via het artikel 4.3.2. van het Energiedecreet wordt de Vlaamse regering namelijk gemachtigd om aan de leveranciers openbaredienstverplichtingen op te leggen met betrekking tot onder meer de facturatie van het elektriciteits- en aardgasverbruik en informatieverlening. Deze bepalingen kunnen dus omgezet worden via het invoegen en wijzigen van artikelen in het Energiebesluit van 19 november 2010.

Er zijn een aantal verplichtingen beschreven in de artikelen 10 en 11 van de richtlijn over de informatie die ter beschikking gesteld moet worden op de facturen en overeenkomsten. Hierdoor bestaat er mogelijk een bevoegdheidsconflict met de federale regelgeving en met name het Akkoord "De consument in de vrijgemaakte elektriciteits- en gasmarkt". De VREG is van oordeel dat aangezien deze bepalingen hun oorsprong vinden in het bevorderen van energie-efficiëntie de omzetting van deze bepalingen een Vlaamse bevoegdheid is. Deze bepalingen worden daarom best omgezet worden in de Vlaamse energiewetgeving (cfr. artikel 5.6.1. van het Energiebesluit van 19 november 2010). Het Grondwettelijk Hof heeft in zijn arrest van 9 juli 2013 met betrekking tot de vergoedingsregeling beschreven in het Waals Elektriciteitsdecreet (rolnr. 5485) bevestigd dat de federale overheid de bevoegdheid heeft om algemene regels inzake consumentenbescherming vast te leggen maar dat de gewesten de mogelijkheid hebben om de aangelegenheden die onder hun bevoegdheid vallen, te onderwerpen aan extra kwalitatieve voorwaarden inzake consumentenbescherming, met inachtneming van de economische beginselen vervat in artikel 6, § 1, VI, derde lid, BWHI.

Anderzijds bevat deze Richtlijn ook bepalingen rond de prijzen/kosten vermeld op de facturen. Hoewel de federale wetgever een specifieke bevoegdheid heeft inzake prijzen voor energie (artikel 6, §1, VII, 2^e lid, d), BWHI) is de VREG van oordeel dat de verplichting inzake de vermelding van de prijzen/kosten op de facturen behoort tot de bevoegdheid van de gewesten, aangezien het hier gaat over vermeldingen op facturen en niet over het prijzenbeleid. Bovendien zijn deze vermeldingen gelinkt aan het doel van deze richtlijn, nl. energie-efficiëntie.

Met betrekking tot de bepalingen inzake facturatie en factureringsinformatie lijkt het de VREG nuttig om in overleg met de andere gewesten te treden om na te gaan of er mogelijkheden zijn tot harmonisering van bepaalde punten uit deze bepalingen. De energieleveranciers zijn namelijk vaak actief in verschillende gewesten. Grote verschillen in de omzetting van de Energie-efficiëntierichtlijn door de verschillende gewesten leiden mogelijk tot verschillende systemen per gewest binnen eenzelfde leverancier. Dit leidt dan ook tot hogere kosten die uiteindelijk zullen aangerekend worden aan de afnemer.

3.1. Facturering en factureringsinformatie bij klassieke meters

Artikel 10, 1:

1. In de gevallen waarin de eindgebruiker niet beschikt over een slimme meter als bedoeld in de Richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG, zorgen de lidstaten ervoor dat uiterlijk op 31 december 2014 de factureringsinformatie nauwkeurig is en gebaseerd is op het werkelijke verbruik, overeenkomstig punt 1.1 van bijlage VII, voor alle sectoren die onder deze richtlijn vallen, waaronder energiedistributeurs, distributiesysteembeheerders en detailhandelaars in energie, mits zulks technisch mogelijk en economisch verantwoord is.

Aan die verplichting kan worden voldaan met een systeem van zelf uitlezen door de eindafnemer, die de uitgelezen metergegevens meedeelt aan de energieleverancier. Alleen indien de eindafnemer voor een bepaalde factureringsperiode geen metergegevens heeft verstrekt, wordt de facturering gebaseerd op het geschatte verbruik of op een vast tarief.

Bijlage VII, 1:

1. Minimumeisen inzake facturatie

1.1. Facturatie op basis van het werkelijke verbruik

Om eindafnemers in staat te stellen hun eigen energieverbruik te regelen, moet er ten minste eenmaal per jaar op basis van het werkelijke verbruik worden gefactureerd, en moet de factureringsinformatie ten minste om het kwartaal beschikbaar worden gesteld, op verzoek of ingeval de consument gekozen heeft voor elektronische facturering, zo niet tweemaal per jaar. Met betrekking tot gas dat uitsluitend voor koken wordt gebruikt kan hiervan vrijstelling worden verleend.

Commentaar:

Artikel 10, 1, stelt dat zelfs indien de afnemer niet beschikt over een slimme meter, deze afnemer recht heeft op factureringsinformatie die nauwkeurig is en gebaseerd is op zijn werkelijk verbruik. Aan deze verplichting kan voldaan worden door zelfuitlezing door de afnemer die op zijn beurt de gegevens doorgeeft aan zijn leverancier. Als er geen meetgegevens verstrekt zijn voor een factureringsperiode, dan wordt de facturering gebaseerd op het geschat verbruik of op een vast tarief. Van deze verplichting kan enkel afgeweken worden als dit technisch niet mogelijk is of economisch niet verantwoord is.

In het artikel 5.6.1, 1° en 2°, van het Energiebesluit van 19 november 2010 is reeds voorzien dat de leverancier jaarlijks een afrekeningsfactuur moet bezorgen aan huishoudelijke afnemers. De verplichting zoals opgenomen in de Energie-efficiëntierichtlijn is niet beperkt tot huishoudelijke afnemers maar tot alle afnemers en hiernaast moet de afnemer minimaal één maal per jaar gefactureerd worden. Het Energiebesluit van 19 november 2010 wordt dan ook best in die zin aangepast. De VREG is er geen voorstander van om een hogere frequentie van facturatie vast te leggen voor klassieke meters en/of slimme meters omdat het volgens hem niet kostenefficiënt is. Tevens worden de seizoenseffecten door een jaarlijkse facturatie beperkt zodat afnemers niet geconfronteerd worden met hoge facturen net na de winter. Afnemers met een MMR- of AMR-meter zullen, zoals vandaag al het geval is, wel vaker gefactureerd worden. Indien een afnemer die beschikt over een slimme meter er voor kiest om vaker gefactureerd te worden, kan hij hiertoe steeds een contract afsluiten met zijn leverancier.

Hiernaast bevat deze bepaling ook de verplichting tot het verstrekken van factureringsinformatie. In de richtlijn wordt factureringsinformatie niet gedefinieerd. Maar op basis van bijlage 1, 1, i, van de richtlijnen van het 3^e Energiepakket moet deze factureringsinformatie niet enkel informatie bevatten over het verbruik maar ook over de kostprijs. Doordat de bijlage VII, 1.1, van de richtlijn de minimale frequentie van deze factureringsinformatie voor klassieke Ferrarimeters vastlegt, vergt dit een aanpassing aan de wetgeving maar ook aan de processen tot het verkrijgen van de meetgegevens. De factureringsinformatie moet namelijk aan een hogere frequentie verstrekt worden dan de jaarlijkse facturatie zoals omschreven in de Vlaamse energiewetgeving. Zo moet er minimaal semestrieel factureringsinformatie verstrekt worden. Als de afnemer elektronisch gefactureerd wordt of indien de afnemer hierom vraagt, moet de afnemer per kwartaal factureringsinformatie krijgen. Dit is de minimale frequentie die gehanteerd moet worden. Voor afnemers met slimme meters is er geen verplichting in de richtlijn om een hogere factureringsinformatiefrequentie te hanteren. De Europese Commissie heeft echter bij zijn richtsnoeren⁴ bij de richtlijnen van het 3^e Energiepakket reeds aangegeven dat een afnemer met een slimme meter minimaal op maandelijkse basis geïnformeerd moet worden over zijn verbruik.

Volgens de VREG wordt best aan deze verplichting voor klassieke meters voldaan door de leverancier, bijvoorbeeld via de kanalen die vandaag reeds bestaan, zijn klanten aan te laten moedigen om

4

http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/interpretative_notes/doc/implementation_notes/2010_01_21_retail_markets.pdf, p. 8:

"With regard to the frequency of meter reading, it should be noted that consumers must be properly informed of actual energy consumption and costs frequently enough to enable them to regulate their own consumption (Annex I(1)(i) of the Electricity and Gas Directives). The Commission's services consider that receiving information on a monthly basis would be sufficient to allow a consumer to regulate his consumption."

meetgegevens te verstrekken. De meetgegevens die verstrekt worden door de afnemers aan hun leverancier zullen dan gebruikt worden door de leverancier om zijn klanten te informeren. De leveranciers zullen de meetgegevens verrijken, bijvoorbeeld door een vergelijking met het historisch verbruik of een benchmark met een gelijkaardige afnemer. Deze gegevens zullen niet geïntegreerd worden in de marktprocessen en dus ook niet gecommuniceerd worden aan de distributienetbeheerders. De meetgegevens voor facturatie zullen verder blijven lopen via de marktprocessen die vandaag reeds bestaan (jaarlijkse meteropname waarbij afwisselend de klant zelf zijn meetgegevens doorgeeft via het meterkaartje en de distributienetbeheerder ter plaatse de meter opneemt). Indien er voor de facturatie geen meetgegevens ter beschikking zijn, dan zullen de huidige marktprocessen toegepast worden waardoor de meetgegevens geschat zullen worden, terwijl er geen schatting van de meetgegevens zal plaatsvinden voor de factureringsinformatie. De schatting van meetgegevens is namelijk een taak die toegewezen is aan de distributienetbeheerder. Aangezien de factureringsinformatie voor klassieke meters niet opgenomen is in de marktprocessen zullen de meetgegevens die de afnemers verstrekken niet de distributienetbeheerder bereiken en zal deze dus ook niet kunnen schatten bij het ontbreken van deze meetgegevens. De vraag is of de niet-schatting ingeval van het ontbreken van meetgegevens in strijd is met de richtlijn. De VREG is van oordeel van niet aangezien de richtlijn bepaalt dat enkel indien er geen meetgegevens verstrekt worden deze factureringsinformatie mag geschat worden of er enkel dan een vast tarief gebruikt wordt voor de factureringsinformatie. Bovendien lijkt het volgens de VREG geen meerwaarde te hebben om de afnemer te informeren op basis van een geschat verbruik dat dus niet zal overeenkomen met zijn werkelijk verbruik. Het lijkt de VREG veel belangrijker om de afnemers te motiveren om minstens op halfjaarlijkse basis zijn leverancier op de hoogte te brengen van zijn meetgegevens.

Bij slimme meters zal deze informatieverlening wel plaatsvinden via de marktprocessen. De slimme meters zullen namelijk op afstand uitgelezen worden door de netbeheerder. Hierdoor kunnen deze meetgegevens gestructureerd overgemaakt worden aan de marktpartijen.

Zoals hierboven beschreven zou de factureringsinformatie niet enkel voor klassieke meters maar ook voor slimme meters, naast informatie over het verbruik, ook informatie over de kosten van dit verbruik moeten bevatten. De VREG heeft vastgesteld op basis van gesprekken met de verschillende marktactoren dat het een zeer moeilijke taak is om naast het verbruik ook de werkelijke kosten weer te geven bij deze informatie. Dit probleem heeft verschillende oorzaken:

- Zo wordt de gassamenstelling (wat nodig is voor de omzetting van m³ naar kWh, waarbij gas verkocht wordt aan de afnemer aan een prijs per kWh) niet op voorhand bepaald maar wordt deze maandelijks achteraf bepaald. De leveranciers beschikken dus niet tijdig over deze gegevens.
- Een aantal leveranciers hanteren parameters gebaseerd op de SPOT- en/of day ahead-markt (Belpex en TTF DAM). De parameterwaarden zijn, afhankelijk van de formule gehanteerd door de leverancier, ten vroegste bekend na een aantal weken of zelfs soms enkele maanden nadat deze van toepassing zijn.
- De leveranciers moeten in de informatie die zij verstrekken niet enkel informatie geven over de energieprijzen maar ook hierin de nettarieven en de heffingen opnemen. De bedragen van deze nettarieven en heffingen worden vaak pas na een aantal dagen of weken in het jaar waarop deze bedragen toegepast moeten worden, bekendgemaakt, waarna de leverancier deze bedragen nog dient te verwerken in de eigen systemen. Ook durven deze bedragen wel eens retroactief te veranderen.

Hierdoor zou een weergave van de kosten naast het werkelijke verbruik leiden tot slechts een inschatting van deze kosten in plaats van een weergave van de werkelijke kosten. Deze inschatting zou vooral voor gas ver naast de werkelijke kosten kunnen liggen. Hierdoor zouden de afnemers die de totalen van de factureringsinformatie optellen op een ander bedrag uitkomen dan hetgeen wat hen gefactureerd wordt.

Er zijn een aantal mogelijkheden om de afwijking tussen de factureringsinformatie en de facturering enigszins te beperken. Zo zouden de distributienetbeheerders kunnen overgaan tot een maandelijkse

facturatie van het werkelijk verbruik aan de leveranciers (in plaats van het huidig systeem waarbij er gewerkt wordt met voorschotten). Hierdoor wordt de gassamenstelling meteen ook vastgelegd. Deze maandelijkse facturatie op basis van het werkelijk verbruik legt echter een risico bij de leveranciers als zij niet maandelijks aan hun klanten zouden mogen factureren op basis van werkelijk verbruik. De leveranciers moeten al het risico dragen van het wanbetaling door de afnemer (de leverancier zal bij wanbetaling afnemer nog steeds de netbeheerder moeten vergoeden voor de nettarieven). De VREG is van oordeel dat de distributienetbeheerder het facturatieregime afgesproken tussen toegangshouder en netgebruiker moet faciliteren en dat dit risico bij de leveranciers leggen (vandaag ligt dit risico bij de distributienetbeheerder) de concurrentie op de energiemarkt niet bevordert en de energieprijzen zal doen stijgen. Bovendien is dit slechts een gedeeltelijke remediering van het probleem, maar wordt het probleem zo niet volledig opgelost.

De VREG is daarom van oordeel dat het opnemen van werkelijke kosten bij de factureringsinformatie kan leiden tot verwarring, wantrouwen en ongenoegen van de afnemer met betrekking tot de energiemarkt of leidt tot hoge kosten voor de marktpartijen die uiteindelijk doorgerekend zullen worden aan de afnemer. De VREG beschouwt een goede informatieverlening over het verbruik samen met een benchmark met andere gelijkaardige afnemers als veel betere middelen om het doel van energie-efficiëntie te bereiken. Als er besloten wordt om een benchmark met gelijkaardige afnemers te verplichten, dan zal er wel nog vastgelegd moeten worden welke partij de benchmark moet uitvoeren en welke gegevens relevant zijn om te bepalen of het een gelijkaardige afnemer betreft. Ook stelt de VREG zich de vraag of de vermelding van de kosten van het verbruik bij de factureringsinformatie wel kostenefficiënt is en nodigt de marktpartijen uit om hiervoor de gegevens aan te leveren. Als er vastgesteld wordt dat dit niet kostenefficiënt is en er gekozen wordt om deze bepaling niet volledig om te zetten dan zal er duidelijk aan de Europese Commissie gemotiveerd moeten worden waarom het informeren van afnemers over de kosten van hun verbruik niet-kostenefficiënt is.

Hiernaast is de VREG ook van oordeel dat er voorzien moet worden in een overgangstermijn met betrekking tot het verstrekken van factureringsinformatie aan afnemers, zowel met betrekking tot klassieke als slimme meters. Momenteel wordt er namelijk gewerkt aan een marktmodel op niveau van heel België waarin de toevloed van data op een correcte wijze kan verwerkt worden, onder meer via een central market system. Bij deze besprekingen zijn zowel de distributienetbeheerders, de transmissienetbeheerder, de vervoerder, de leveranciers als de regionale regulatoren (Brugel, CWaPE en VREG) betrokken. Op dit ogenblik zitten het marktmodel, het central market system en de marktprocessen die hieruit voortvloeien in een ontwerpfase, op basis waarvan een systeem zal gebouwd worden. Dit systeem dient nog uitgebreid getest te worden. Na deze testing zullen alle data en processen overgezet worden naar het nieuwe systeem. Dit alles houdt in dat pas medio 2016 live gegaan kan worden. Hierdoor kunnen deze bepalingen omtrent facturering en factureringsinformatie pas vanaf 2016 in de praktijk uitgevoerd worden.

3.2. Factureringsinformatie bij slimme meters

Artikel 10, 2, bepaalt het volgende:

2. Meters die zijn geïnstalleerd in overeenstemming met de Richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG maken accurate factureringsinformatie op basis van het feitelijke verbruik mogelijk. De lidstaten zorgen ervoor dat de eindafnemer gemakkelijk toegang krijgt tot aanvullende informatie over het verbruiksverleden, aan de hand waarvan hij zelf tot controle kan overgaan.
Aanvullende informatie over het verbruiksverleden omvat:
a) cumulatieve gegevens voor de periode van ten minste de drie voorgaande jaren of voor de periode sinds de aanvang van het leveringscontract, indien dit korter is. De gegevens hebben betrekking op de termijnen waarvoor frequente factureringsinformatie is verstrekt, en
b) gedetailleerde gegevens over het verbruik volgens de gebruiksperiode voor elke dag, week, maand en elk jaar. Deze gegevens worden de eindafnemer beschikbaar gesteld op het internet of op de

meterinterface, over een periode van ten minste de voorgaande 24 maanden, of over de periode sinds de aanvang van het leveringscontract, indien dit korter is.

Commentaar:

Dit artikel is enkel van toepassing bij afnemers waar een slimme meter geïnstalleerd is. Naast de bepalingen inzake verbruiksgegevens die gelden voor alle meters (zie verder) zijn er specifieke regels van toepassing bij slimme meters. Deze meters zorgen er namelijk voor dat de afnemer over meer en gedetailleerdere informatie met betrekking tot zijn verbruik kan beschikken. Zo zal de afnemer geïnformeerd moeten worden over zijn verbruikshistoriek door middel van gecumuleerde gegevens voor de afgelopen drie jaar of sinds de start van het leveringscontract, als dit korter is. Hiernaast moet de afnemer via de display op de meter of via het internet zijn verbruiksgegevens krijgen per tariefperiode voor elke, dag, week, maand en jaar en dit voor een periode van 24 maanden of sinds de start van het leveringscontract, als dit korter is.

Indien er voorzien wordt in de plaatsing van slimme meters ten gevolge van de omzetting van deze richtlijn of er gekozen wordt voor een uitrol van slimme meters wordt deze bepaling best omgezet. Deze bepaling is ook van toepassing op de meters geplaatst in de proefprojecten van de Vlaamse distributienetbeheerders, waardoor een omzetting nodig is. Aangezien het ook hier gaat om informatieverlening kan op basis van artikel 4.3.2. van het Energiedecreet deze bepaling omgezet worden in het Energiebesluit van 19 november 2010.

3.3. Gemeenschappelijke bepalingen inzake facturering en factureringsinformatie

Artikel 10, lid 3:

3. Ongeacht of al dan niet slimme meters zijn geplaatst, wordt door de lidstaten:

- voorgeschreven dat, voor zover er gegevens over de energiefacturering en het verbruiksverleden van de eindafnemer beschikbaar zijn, deze op zijn verzoek beschikbaar worden gesteld voor een door hem aangewezen aanbieder van energiediensten;
- ervoor gezorgd dat eindafnemers kunnen kiezen voor elektronische factureringsinformatie en facturering en dat zij op verzoek een duidelijke en begrijpelijke uitleg krijgen over de wijze waarop de factuur tot stand is gekomen, in het bijzonder als de factuur niet gebaseerd is op het feitelijke verbruik;
- ervoor wordt gezorgd dat de eindafnemer naast de factuur de nodige informatie ontvangt om een volledig overzicht van de huidige energiekosten te kunnen hebben, in overeenstemming met bijlage VII;
- eventueel bepaald dat, op verzoek van de eindafnemer, de bij de factuur gevoegde informatie niet als een betalingsverzoek wordt beschouwd. In die gevallen zien de lidstaten erop toe dat de energieleveranciers flexibele regelingen voor feitelijke betaling aanbieden;
- voorgeschreven dat de afnemer op zijn verzoek tijdig informatie en energiekostenramingen krijgt in een gemakkelijk te begrijpen vorm die vergelijking van aanbiedingen op basis van gelijke criteria mogelijk maakt.

Bijlage VII

1.2. Minimumgegevens op de rekening

De lidstaten zorgen ervoor dat, in voorkomend geval, in of bij rekeningen, overeenkomsten, transacties en ontvangstbewijzen bij distributiestations in duidelijke en begrijpelijke taal de volgende informatie aan de eindafnemers beschikbaar gesteld wordt:

- de huidige actuele prijzen en het daadwerkelijke verbruik van energie;
- een vergelijking van het huidige energieverbruik van de eindafnemer met het verbruik in dezelfde periode van het voorgaande jaar, bij voorkeur in grafische vorm;
- contactinformatie voor eindafnemersorganisaties, energieagentschappen of soortgelijke organen, met inbegrip van webadressen, waar informatie kan worden verkregen over de beschikbare

maatregelen ter verbetering van energie-efficiëntie, vergelijkende eindverbruikersprofielen en objectieve technische specificaties voor energieverbruikende apparatuur.

Voorts zorgen de lidstaten ervoor, voor zover mogelijk en nuttig, dat in of bij of als verwijzing in rekeningen, overeenkomsten, transacties en ontvangstbewijzen bij distributiestations in duidelijke en begrijpelijke taal vergelijkingen met een gemiddelde genormaliseerde of benchmark-eindafnemer van dezelfde verbruikerscategorie aan de eindafnemers beschikbaar worden gesteld.

1.3. Advies over energie-efficiëntie bij de rekeningen en andere feedback aan de eindafnemers

Bij het versturen en wijzigen van overeenkomsten, en in de rekeningen die klanten ontvangen of via websites voor individuele klanten, brengen energiedistributeurs, distributiesysteembeheerders en kleine detailhandelaars in energie hun klanten op een duidelijke en begrijpelijke manier op de hoogte van de contactinformatie van onafhankelijke consumentenadviescentra, energieagentschappen of soortgelijke instituten, met inbegrip van hun internetadressen, waar de klanten advies over de beschikbare energie-efficiëntiemaatregelen, benchmark-profielen van hun energieverbruik en technische details van energieverbruikende apparaten kunnen krijgen om het verbruik van deze apparaten te helpen verminderen.

Artikel 11:

1. De lidstaten zorgen ervoor dat de eindafnemer al zijn facturen en factureringsinformatie betreffende het energieverbruik kosteloos ontvangt, en tevens op passende wijze kosteloos toegang heeft tot zijn verbruiksgegevens.

2. Niettegenstaande lid 1, wordt de verdeling van de kosten in verband met de factureringsinformatie betreffende het individuele verbruik voor verwarming en koeling in appartementengebouwen en multifunctionele gebouwen, overeenkomstig artikel 9, lid 3, kosteloos uitgevoerd. Ingeval deze taak, namelijk het meten, verdelen en berekenen van het daadwerkelijke individuele verbruik in zulke gebouwen, wordt uitbesteed aan een derde partij, bijvoorbeeld een dienstenverlener of de lokale energieleverancier, mogen de kosten, voor zover redelijk, worden doorberekend aan de eindafnemer.

Commentaar:

Deze bepalingen zijn van toepassing op alle meters (slim, elektronisch en klassiek). Aangezien deze bepalingen grotendeels betrekking hebben op factureringsinformatie en deze verplichting pas ingevoerd wordt via deze Energie-efficiëntierichtlijn, is dit nog niet omgezet in de Vlaamse energiewetgeving.

De verplichting tot het informeren van de afnemer over zijn historisch verbruik was reeds opgenomen in de Richtlijn 2006/32/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2006 betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten en houdende intrekking van Richtlijn 93/76/EEG van de Raad.⁵ Deze bepaling is omgezet in de artikelen 6.4.23. en 6.4.25. van het Energiebesluit van 19 november 2010 waarin de verplichting opgenomen is voor de leverancier om de afnemer op de afrekening te informeren over zijn verbruik van de afgelopen 3 jaar. Tevens bevat het artikel 5.6.1. van het Energiebesluit van 19 november 2010 ook al verplichtingen voor de leverancier omtrent het verstrekken van begrijpbare facturen en het aanbieden van een mogelijkheid tot het vragen van inlichtingen over de facturen.

⁵ Zo bepaalt artikel 13, 3, b) het volgende:

"3. De lidstaten zorgen ervoor dat, indien van toepassing, de energiedistributeurs, distributienetbeheerders of detailhandelaars in energie in of bij rekeningen, contracten, transacties en/of ontvangstbewijzen bij distributiestations in duidelijke en begrijpelijke taal de volgende informatie aan de eindafnemers beschikbaar stellen:

...

een vergelijking van het huidige energieverbruik van de eindafnemer met het verbruik in dezelfde periode van het voorgaande jaar, bij voorkeur in grafische vorm;"

De bepalingen die nieuw zijn in deze richtlijn bevatten bijvoorbeeld de verplichting voor de lidstaten om nieuwe partijen toe te laten tot de energiemarkt. De Energie-efficiëntierichtlijn legt vast dat de deelname aan de energiemarkt niet beperkt mag blijven tot de klassieke partijen (producenten, leveranciers en netbeheerders) maar dat ook nieuwe partijen (zoals aanbieders van energiediensten, waaronder aggregatoren) toegang moeten krijgen tot deze markt. De klassieke marktpartijen moeten er dan ook voor zorgen dat de toegang niet belemmerd wordt. Als een afnemer er dus voor kiest om beroep te doen op een derde partij moet er voor gezorgd worden dat deze derde partij toegang krijgt (op een niet-discriminerende manier) tot de verbruiksgegevens.

Hiernaast wordt bepaald dat alle afnemers moeten kunnen kiezen voor elektronische factureringsinformatie en facturering. Hierbij wordt ook verduidelijkt dat de afnemer kosteloos zijn facturen en factureringsinformatie ontvangt en ook kosteloos toegang heeft tot zijn verbruiksgegevens. De bepaling met betrekking tot de keuzemogelijkheid voor elektronische facturatie zal opgenomen kunnen worden in het Energiebesluit van 19 november 2010. In het artikel 5.6.1, 5°, van het Energiebesluit van 19 november 2010 is ook reeds voorzien dat een leverancier de factuur kosteloos naar de huishoudelijke afnemer moet versturen. Dit artikel wordt dan best uitgebreid tot alle afnemers en zou dan ook toegepast moeten worden op factureringsinformatie.

De afnemer moet ook op zijn verzoek een verduidelijking verkrijgen van hoe zijn factuur tot stand gekomen is. De leverancier moet de afnemer op zijn verzoek informatie en kostenramingen verstrekken zodat deze een vergelijking van aanbiedingen kan doen.

Daarnaast bevatten deze bepalingen een aantal minimale vermeldingen op/bij de afrekening. Ook deze bepalingen vergen een omzetting in het Energiebesluit van 19 november 2010.

Ten slotte wordt er verduidelijkt dat er mogelijks wel (redelijke) kosten aangerekend mogen worden bij collectieve verwarming of koeling indien de meting, verdeling en berekening van kosten wordt uitbesteed aan een derde partij. Zoals al aangegeven in hoofdstuk 2.1. is de VREG van oordeel dat het niet aan de regulator is om een voorstel tot globaal beleid inzake warmte op te maken.

3.4. Voorstel tot omzetting artikelen 10, 11 en Bijlage VII Energie-efficiëntierichtlijn

De VREG is van oordeel dat de bepalingen van artikelen 10, 11 en Bijlage VII best in de Vlaamse regelgeving worden omgezet. Deze bepalingen vergen een omzetting op het niveau van het Energiebesluit van 19 november 2010 en de technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas.

Dit houdt ook in dat het begrip "factureringsinformatie", dat een nieuw begrip is, best opgenomen wordt in het artikel 1.1.1. van het Energiebesluit van 19 november 2010. Uit de definitie van het begrip "factureringsinformatie" moet duidelijk blijken dat de factureringsinformatie dezelfde informatie moet bevatten als de informatie op de factuur, met uitzondering van het betalingsverzoek, dat wel opgenomen is op de factuur.

Hiernaast stelt de VREG een aantal wijzigingen van het artikel 5.6.1. van het Energiebesluit van 19 november 2010 voor. Dit artikel bevat namelijk de overige sociale openbaredienstverplichtingen die opgelegd zijn aan de leveranciers. Deze openbaredienstverplichtingen bevatten voornamelijk bepalingen met betrekking tot facturatie en het contract. De wijzigingen die de VREG voorstelt zijn:

- Het toepassingsgebied van dit artikel is beperkt tot huishoudelijke afnemers en wordt daarom best uitgebreid tot alle afnemers voor de bepalingen die gerelateerd zijn aan de omzetting van deze richtlijn. Zo worden de bepalingen inzake facturatie en informatieverlening daarom best uitgebreid tot alle afnemers.
- De verplichting tot het verstrekken van een jaarlijkse afrekening wordt best zo aangepast dat de leverancier minimaal jaarlijks een afrekening moet bezorgen aan zijn klanten op

voorwaarde dat hij over de nodige meetgegevens beschikt. Zo wordt er voldaan aan de richtlijn en vormt deze bepaling geen probleem voor AMR- en MMR-afnemers.

- In dit artikel zijn nog geen bepalingen omtrent factureringsinformatie opgenomen. De VREG stelt daarom voor om deze te integreren in dit artikel. Dit betekent dat er voorzien moet worden in een minimale frequentie, zoals bepaald in de richtlijn, voor klassieke meters en minimaal een maandelijkse frequentie voor slimme meters. Hierbij moet duidelijk bepaald worden dat voor het geven van deze informatiefrequentie en voor de facturatie geen extra kosten mogen aangerekend worden.
- De richtlijn bevat een aantal bijkomende verplichtingen met betrekking tot informatie die op of bij de afrekening gegeven moet worden. Aan dit artikel wordt daarom best de verplichting tot het vermelden van volgende informatie opgelegd aan de leveranciers, nl. vermelden van de huidige actuele prijzen en het verbruik en de contactinformatie voor eindafnemersorganisaties, energieagentschappen of soortgelijke organen, met inbegrip van webadressen, waar informatie kan worden verkregen over de beschikbare maatregelen ter verbetering van energie-efficiëntie, vergelijkende eindverbruikersprofielen en objectieve technische specificaties voor energieverbruikende apparatuur. Tevens kan er gekozen worden om de leveranciers te verplichten om het verbruik van de betrokken klant te benchmarken met een gelijkaardige afnemer. Deze verplichting is niet als een verplichting opgenomen in de richtlijn en moet enkel voorzien worden als dit nuttig en mogelijk is.
- In de richtlijn is voorzien in de mogelijkheid voor afnemers om elektronisch geïnformeerd en/of gefactureerd te worden. Hoewel vandaag al een aantal leveranciers voorziet in elektronische facturatie wordt deze verplichting best opgenomen in artikel 5.6.1. van het Energiebesluit van 19 november 2010.
- Er moet tevens voorzien worden dat de factuur en de factureringsinformatie moeten doorgestuurd worden aan een door de afnemer aangewezen derde, op verzoek van deze afnemer. Hoewel er niet bepaald wordt dat dit kosteloos moet gebeuren, moet er wel opgelet worden dat de kosten die hiervoor aangerekend worden niet zo hoog zijn dat ze beschouwd kunnen worden als een marktbelemmering voor deze nieuwe partijen (cfr. artikel 15 van de Energie-efficiëntierichtlijn).
- De richtlijn bepaalt ook dat de leverancier op verzoek van de afnemer in een gemakkelijk te begrijpen vorm en tijd informatie en kostenramingen moeten overmaken. Deze informatie moet zo gegeven worden dat de afnemer op basis van deze informatie een vergelijking met andere producten (van andere leveranciers) kan maken. Deze verplichting zal dus ook opgenomen moeten worden in het artikel 5.6.1. van het Energiebesluit van 19 november 2010.

Het Energiebesluit van 19 november 2010 bevat ook 2 artikelen in verband met de vermelding van de verbruikshistoriek op de facturen, nl. de artikelen 6.4.23. en 6.4.25. Deze artikelen worden best zo aangepast dat het verstrekken van de informatie over de verbruikshistoriek bij toegangspunten met slimme meters geïntegreerd wordt in deze artikelen. Dit houdt in dat voor toegangspunten met slimme meters de verplichting geldt dat de leverancier ervoor moeten zorgen dat hun klanten gemakkelijk toegang krijgen tot aanvullende informatie over zijn verbruikshistoriek waarbij er gecumuleerde gegevens over de drie voorgaande jaren verstrekt worden en gedetailleerde gegevens voor elke dag, week maand en jaar verstrekt worden voor de afgelopen 24 maanden. Hierbij stelt de VREG voor om op te nemen dat deze gegevens minimaal moeten verstrekt worden via een beveiligde applicatie op het internet. De richtlijn bepaalt dat de gegevens ofwel via de meterinterface of het internet verstrekt moeten worden. Aangezien deze gegevens verstrekt moeten worden door de leverancier, lijkt het meest haalbare voor de leveranciers om deze gegevens te verstrekken via het internet.

Hiernaast bevatten de technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas gelijkaardige bepalingen die aangepast moeten worden. De VREG stelt daarom volgende aanpassingen aan de technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas voor:

- Het artikel IV.2.1.3. van de technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas bevat wat er opgenomen moet zijn in het toegangsregister van de distributienetbeheerder. Hierbij

wordt onder meer de mogelijke opnamefrequenties weergegeven. Aangezien de verplichting tot het verstrekken van factureringsinformatie het aantal opnames kan doen verhogen wordt dit artikel best aangepast voor slimme meters en eventueel ook voor klassieke meters (als men ervoor zou kiezen om de verhoogde frequentie van informatieverlening toch te laten verlopen via de marktprocessen).

- Met betrekking tot slimme meters voorziet de richtlijn in het geven van zeer gedetailleerde informatie over het verbruik aan de netgebruiker. Artikel V.3.10.2 van de technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas voorziet reeds in de mogelijkheid tot het aanvragen van gedetailleerde verbruiksgegevens bij de distributienetbeheerder. De VREG stelt voor om in dit artikel op te nemen dat de distributienetbeheerder ervoor zorgt dat de distributienetgebruiker te allen tijde kosteloos inzage heeft in zijn verbruiksgegevens. Het is niet zo dat de VREG wenst dat de distributienetbeheerder deze informatie zelf (bvb. via zijn website) ter beschikking stelt. Volgens de VREG wordt deze informatie best via de leverancier, als Single Point Of Contact, aan de afnemer gegeven. Alleen vormt dit mogelijk een probleem inzake privacy waarbij dat de leveranciers op een frequentere basis gegevens zou verkrijgen dan voorzien in de wetgeving rond de marktprocessen of zoals voorzien in het contract. De VREG verwacht van de marktpartijen om hiervoor een praktische oplossing te voorzien waarbij de afnemer op een zeer gebruiksvriendelijke manier deze informatie kan verkrijgen.

Het artikel V.3.10.2. van de technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas zou ook zo aangepast moeten worden dat dit artikel de gegevens, zoals vermeld in artikel 10, 2 van de richtlijn, omvat in de gedetailleerde verbruiksgegevens.

Ten slotte moet op basis van de richtlijn het artikel V.3.10.2. zo gewijzigd worden dat de verbruiksgegevens waarover de distributienetbeheerder beschikt, overgemaakt moeten worden aan een aanbieder van energiediensten als de distributienetgebruiker hierom verzoekt. Ook hier moet er op gelet worden dat de kosten die hiervoor eventueel aangerekend worden geen toetredingsbarrières vormen voor deze nieuwe marktpartijen.

4. Transport en distributie van energie (Artikel 15 en Bijlage XI)

Aangezien de omzetting van deze bepalingen verder overleg met de verschillende marktpartijen vergt, bevatten de voorstellen van de VREG enkel de aanpassingen aan het Energiedecreet.

4.1. Verplichtingen inzake de regulatoren

Artikel 15, 1:

1. De lidstaten zien erop toe dat de nationale reguleringsinstanties voor energie, bij de uitvoering van de in Richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG omschreven taken, in hun beslissingen betreffende het beheer van gas- en elektriciteitsinfrastructuur rekening houden met energie-efficiëntie.

De lidstaten er met name voor dat de nationale reguleringsinstanties voor energie door middel van nettarieven en netregulering in het kader van Richtlijn 2009/72/EG en rekening houdend met de kosten en baten van elke maatregel, netbeheerders aanmoedigen systeemdiensten beschikbaar te stellen, zodat netgebruikers maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie kunnen uitvoeren in het kader van de continue ontwikkeling van slimme energienetten.

Deze systeemdiensten kunnen door de systeembeheerder worden bepaald en brengen de beveiliging van het systeem niet in het gedrang.

De lidstaten zorgen ervoor dat, wat elektriciteit betreft, netregulering en nettarieven voldoen aan de criteria van bijlage XI en recht doen aan de richtsnoeren en codes die zijn opgesteld overeenkomstig Verordening (EG) nr. 714/2009.

Commentaar:

Deze bepaling is al verwerkt in het huidige Energiedecreet, dat o.a. een omzetting is van Europese Richtlijn 2006/32/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2006 betreffende de energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten. In artikel 3.1.4/1, 4°, van het Energiedecreet wordt energie-efficiëntie vermeld als één van de doelstellingen die de VREG dient te bevorderen binnen de ontwikkeling van de netten. In de praktijk houdt de VREG reeds rekening met energie-efficiëntie in zijn beslissingen. Deze bepaling behoeft dus geen verdere omzetting.

4.2. Beoordeling en maatregelen inzake energie-efficiëntie gas- en elektriciteitsinfrastructuur

Artikel 15, 2:

2. De lidstaten zorgen ervoor dat, uiterlijk op 30 juni 2015:

- a) een beoordeling wordt uitgevoerd van het potentieel voor energie-efficiëntie van hun gas- en elektriciteitsinfrastructuur, in het bijzonder wat betreft transport, distributie, beheer van de belasting van het net en interoperabiliteit, en de aansluiting op installaties voor energieopwekking, inclusief de toegangsmogelijkheden voor micro-energiegeneratoren;
- b) concrete maatregelen en investeringen worden vastgesteld voor het invoeren van kosteneffectieve verbeteringen van de energie-efficiëntie in de netwerkinfrastructuur, met een tijdschema voor de invoering ervan.

Commentaar:

Voor Vlaanderen betreft dit een beoordeling op het niveau van de elektriciteits- en aardgasdistributienetten. Deze beoordeling, die technisch is, wordt het best uitgevoerd door de beheerders van deze netten. De distributienetbeheerders maken reeds jaarlijks een investeringsplan over voor hun netten aan de VREG met daarin een opsomming van de belangrijkste investeringen en hun timing.

Overleg met de andere regulatoren wordt best gevoerd zodat een coherente aanpak voor de beoordeling en het vaststellen van concrete maatregelen en investeringen op het niveau van de lidstaat België kan worden verzekerd.

Voorstel:

Deze maatregel moet volgens de VREG als volgt worden omgezet:

- De opname van de verplichting tot beoordeling in het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit en Gas, en het Technisch Reglement Plaatselijk Vervoernet, via aanvulling van artikel 4.2.1 in het Energiedecreet betreffende de technische reglementen;
- De VREG moet ook de bestaande mededelingen (MEDE-2009-2 en MEDE-2012-1) wijzigen en na overleg met de distributienetbeheerders aanvullen met specificaties over de wijze waarop (welke gegevens, in welke vorm) deze beoordeling moet gerapporteerd worden;
- De opname van de verplichting tot beoordeling in het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit en Gas, en het Technisch Reglement Plaatselijk Vervoernet, wat betreft de rapportering van de investeringsplannen (Hoofdstuk II.1).

4.3. Tarieven

Artikel 15, 3 en 4 (m.i.v. Bijlage XI):

3. De lidstaten kunnen onderdelen van regelingen en tariefstructuren met een sociale doelstelling voor netgebonden energietransport en -distributie toestaan, mits de versturende effecten voor het transport- en distributienet tot het nodige minimum beperkt blijven en niet onevenredig zijn ten opzichte van de sociale doelstelling.

4. De lidstaten heffen de prikkels in de transport- en distributietarieven op die de algehele efficiëntie (inclusief de energie- efficiëntie) aantasten van de productie, het transport, de distributie en de

levering van elektriciteit of die de marktdeelname van de vraagrespons in verband met balancerings- en nevendiensten kunnen belemmeren. De lidstaten zorgen ervoor dat netwerkbeheerders gestimuleerd worden het ontwerp en beheer van infrastructuur te verbeteren en, in het kader van Richtlijn 2009/72/EG, dat de tarieven de leveranciers in staat stellen de participatie van afnemers aan systeemefficiëntie te verhogen, met inbegrip van vraagrespons en met inachtneming van de nationale omstandigheden.

Bijlage XI:

1. Nettarieven weerspiegelen de kostenbesparingen in netten die worden behaald vanuit vraagzijde en vraagresponsmaatregelen en gedistribueerde opwekking, waaronder besparingen door het verlagen van de leveringskosten of van netinvesteringen en een betere werking van het net.

2. Netregulering en nettarieven beletten netbeheerders of energiedetailhandelaren niet systeemdiensten beschikbaar te stellen voor vraagresponsmaatregelen, vraagbeheer en gedistribueerde opwekking op georganiseerde elektriciteitsmarkten, met name:

- a) verschuiven van de belasting van piekperioden naar dalperioden omdat de eindafnemer rekening houdt met de beschikbaarheid van hernieuwbare energie, energie uit warmtekrachtkoppeling en verspreide opwekking;
- b) energiebesparing vanuit de vraagrespons van verspreide verbruikers door energieaggregatoren;
- c) vermindering van de vraag resulterend uit energie-efficiëntiemaatregelen die door aanbieders van energiediensten met inbegrip van bedrijven die energiediensten leveren, zijn genomen;
- d) de aansluiting op en verdeling van opwekkingsbronnen op lagere spanningsniveaus;
- e) de aansluiting van opwekkingsbronnen vanuit een locatie dichterbij het verbruik, en
- f) energieopslag.

Ten behoeve van deze bepaling omvat de term „georganiseerde elektriciteitsmarkten” over-the-counter-markten en energie-uitwisseling voor het verhandelen van energie, vermogen, balancerings- en nevendiensten op verschillende termijnen, zoals markten op lange termijn, tijdens de volgende dag en gedurende de dag.

Commentaar:

De VREG is van oordeel dat aan de bepaling van artikel 15,3, van de richtlijn voldaan is. De Vlaamse verplichting aan de distributienetbeheerder tot het toekennen van gratis kWh elektriciteit aan de distributienetgebruikers is een dergelijke regeling, waarvan kan worden aangenomen dat de versturende effecten op de netten beperkt blijven.

De bepalingen opgenomen in artikel 15,4, evenals Bijlage XI, 2, van de richtlijn zijn van toepassing op elektriciteitsdistributienetten. Bijlage XI, 1, kan geacht worden ook van toepassing te zijn op aardgasdistributienetten.

In Vlaanderen wordt vandaag ingegrepen in het elektriciteitsdistributienettarief van een distributienetgebruiker in geval hij een kleinschalige productie-installatie heeft met terugdraaiende teller. Deze situatie kan geïnterpreteerd worden als een belemmering voor energie-efficiëntie, want de prosumant zal niet kunnen of willen deelnemen aan vraagrespons of time-of-use aanbod door leveranciers. Zijn goedkoop geproduceerde en geïnjecteerde stroom compenseert altijd zijn afname van duurere stroom op een later tijdstip. Dit kan bijvoorbeeld ondervangen worden door de plaatsing van een slimme meter bij nieuwe productie-installaties, zoals beschreven in hoofdstuk 5.

Voor het overige zijn er geen regulerende bepalingen die de beschikbaarheid van systeemdiensten beletten.

Deze bepaling behoeft dus voorlopig geen omzetting in de Vlaamse energiewetgeving, maar wordt dus best voorbereid in het kader van de bevoegdheidsoverdracht ten gevolge van de staats hervorming.

4.4. Verplichtingen voor de netbeheerders inzake warmtekrachtkoppeling

Deze verplichtingen staan beschreven in het artikel 15, 5, 6 en 7 (m.i.v. Bijlage XII). Hieronder worden de verschillende leden één voor één beschreven samen met de visie van de VREG over de omzetting van deze bepalingen.

Artikel 15, 5:

5. Onverminderd artikel 16, lid 2, van Richtlijn 2009/28/EG en gelet op artikel 15 van Richtlijn 2009/72/EG en op het gegeven dat de continuïteit in de warmtevoorziening moet worden verzekerd, zorgen de lidstaten ervoor dat, afhankelijk van de eisen met betrekking tot de instandhouding van de betrouwbaarheid en veiligheid van het net, op basis van door de bevoegde nationale instanties vastgelegde transparante, niet-discriminerende criteria, transmissie- en distributiesysteembeheerders die belast zijn met de verdeling van de opwekkingsinstallaties op hun grondgebied:

- a) het transport en de distributie van elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling waarborgen;
- b) prioritaire of gegarandeerde toegang tot het net verlenen aan elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling;
- c) voorrang verlenen aan elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling bij de dispatching van installaties voor elektriciteitsopwekking, voor zover een veilige exploitatie van het nationale elektriciteitsstelsel dat toelaat.

De lidstaten zorgen ervoor dat de regels in verband met de volgorde van de verschillende prioriteiten inzake toegang en verdeling in hun elektriciteitssystemen duidelijk en nauwkeurig worden geformuleerd en bekendgemaakt. Ingeval zij voor de toegang of verdeling voorrang geven aan hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, kunnen de lidstaten een volgorde vaststellen tussen en binnen verschillende soorten hernieuwbare energie en hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, en zorgen zij er in ieder geval voor dat de prioritaire toegang of verdeling voor energie afkomstig uit variabele hernieuwbare energiebronnen niet wordt belemmerd.

Naast de in de eerste alinea vastgelegde verplichtingen voldoen de transmissie- en de distributiesysteembeheerders aan de voorschriften van bijlage XII.

Commentaar:

Het Energiedecreet bepaalt in artikel 4.2.1, §1, 7°, dat de Technische Reglementen Distributie Elektriciteit en Gas de prioriteit moeten bevatten die moet worden gegeven aan kwalitatieve warmtekrachtinstallaties en aan productie-installaties van groene stroom. Daarnaast stelt het Energiebesluit van 19 november 2010 in artikel 6.4.14 dat netbeheerders voorrang moeten verlenen aan de installatie van de meetapparatuur en aan de realisatie van aansluitingen van productie-installaties die hernieuwbare energiebronnen en/of het principe van warmte-krachtkoppeling gebruiken, boven de realisatie van alle andere meetapparatuur en aansluitingen.

Op diverse plaatsen in de Technische Reglementen Distributie Elektriciteit en Gas (evenals in het Technisch Reglement Plaatselijk Vervoernet) staan bepalingen die hieraan uitvoering geven, onder meer op het vlak van de uitvoering van studies voor aansluitingsaanvragen en de beoordeling van noodzakelijke netversterkingen.

De distributienetbeheerder verleent volgens artikel IV.5.3.1, §1, van het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit bij voorrang toegang aan installaties die elektriciteit produceren op basis van hernieuwbare energiebronnen. Dit is in overeenstemming met artikel 16, 2, b), uit de Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG die stelt dat dat elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen voorrang heeft op dan wel gewaarborgde toegang krijgt tot het net. Het artikel 15, 5, van de om te zetten richtlijn verduidelijkt dat er nu een gelijke prioriteit is tussen elektriciteit afkomstig van

hernieuwbare energiebronnen en van hoogrenderende warmte-krachtkoppeling en dat er daarom, aangezien nu conflicten kunnen optreden, nood is aan bijkomende regels om meer duidelijkheid te scheppen in de volgorde van toegang. Er moet dus een onderzoek opgestart worden over hoe de volgorde concreet zal ingevuld worden op transport- en distributieniveau.

Bij het opstellen van het Technisch Reglement Plaatselijk Vervoernet is de voorrangsregel alvast uitgebreid tot installaties die elektriciteit produceren op basis van kwalitatieve warmte-krachtkoppeling, met name in artikel IV.4.8.1. Er wordt voorgesteld om deze gelijkgeschakeling ook te doen in het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit.

Een eenvoudige "installeer en informeer"-kennisgeving voor micro-warmte-krachtkoppelinginstallaties bestaat in principe reeds in Vlaanderen voor installaties tot 10 kWe, het normale maximale aansluitvermogen voor woningen. De Richtlijn stelt voor deze kennisgeving "indien nodig" uit te breiden tot installaties tot 50 kWe. Het dient onderzocht of deze uitbreiding technisch kan of dat er andere manieren zijn om de vergunningsprocedure eenvoudig en kort te maken. Dit vereist geen aanpassing van de regelgeving, maar kan in overleg met Synergrid worden bekeken en eventueel leiden tot een nieuw of aangepast aansluitingsvoorschrift.

Bijlage XII

ENERGIE-EFFICIËNTIEVERPLICHTINGEN VOOR TRANSMISSIESYSTEEMBEHEERDERS EN DISTRIBUTIESYSTEEMBEHEERDERS
<p>Transmissiesysteembeheerders en distributiesysteembeheerders:</p> <p>a) stellen hun gestandaardiseerde regels op voor de vergoeding van de kosten van technische aanpassingen, zoals netaansluitingen en -verzwaringen, een verbeterde werking van het net en regels voor de niet-discriminerende uitvoering van netcodes die nodig zijn om nieuwe producenten die elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling aan het net wensen te leveren, op het koppelnet aan te sluiten; ze maken deze regels bekend;</p> <p>b) verstrekken elke nieuwe elektriciteitsproducent die produceert uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling en die aansluiting op het net wenst, de vereiste uitvoerige en noodzakelijke gegevens, waaronder:</p> <p>i) een volledige en gedetailleerde raming van de kosten van aansluiting;</p> <p>ii) een redelijk en precies tijdschema voor het ontvangen en verwerken van het verzoek tot netaansluiting;</p> <p>iii) een redelijk indicatief tijdschema voor alle geplande netaansluitingen. Het volledige proces voor netaansluiting mag niet meer dan 24 maanden in beslag nemen, rekening houdend met hetgeen redelijkerwijs haalbaar en niet- discriminerend is;</p> <p>c) gestandaardiseerde en vereenvoudigde procedures voor de aansluiting van gedistribueerde hoogrenderende warmtekrachtkoppelingproducenten om hun netaansluiting te vergemakkelijken.</p> <p>De onder a) bedoelde standaardregels zijn gebaseerd op objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria, waarbij in het bijzonder rekening wordt gehouden met alle kosten en baten van de aansluiting van die producenten op het net. Deze regels kunnen voorzien in verschillende typen van aansluiting.</p>

Deze maatregel bevat bepalingen m.b.t. de aansluiting van warmte-krachtinstallaties door de elektriciteitsdistributienetbeheerder op het elektriciteitsdistributienet. De meeste bepalingen omtrent aansluitingen zijn opgenomen in het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit en het Technisch Reglement Plaatselijk Vervoernet (Deel III Aansluitingscode). Deze zullen moeten aangevuld of verder gespecificeerd worden voor wat betreft de aansluiting van warmte-krachtkoppelinginstallaties. In verband met de kosten voor aansluiting is in art. 7.3.1. van het Energiedecreet een beperking van deze kosten opgenomen voor kwalitatieve warmte-krachtinstallaties.

Artikel 15, 6:

6. Onverminderd de voorschriften betreffende de handhaving van de betrouwbaarheid en de veiligheid van het net, treffen de lidstaten de nodige maatregelen zodat beheerders van

hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, indien dit, gelet op de werkwijze van de hoogrenderende warmtekrachtkoppelinginstallatie, technisch en economisch haalbaar is, op het niveau van de transmissie- en de distributiesysteembeheerders balancerings- en andere operationele diensten kunnen aanbieden. De transmissie- en de distributiesysteembeheerders zorgen ervoor dat deze dienstverlening het voorwerp uitmaakt van een transparante, niet-discriminerende en toetsbare aanbestedingsprocedure.

Indien nodig kunnen de lidstaten de transmissie- en de distributiesysteembeheerders ertoe verplichten om de vestiging van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling dichtbij het vraaggebied aan te moedigen door de aansluitingskosten en de kosten voor systeemgebruik te verlagen.

Wat de deelname van warmtekrachtinstallaties aan balancerings- en andere operationele diensten betreft, is er geen regelgeving die dit expliciet onmogelijk maakt. Balanceringsdiensten worden door ELIA als systeemoperator verworven; dit maakt dat er afspraken nodig zijn tussen de beheerders van de verschillende netten, evenals een uitgewerkt contractueel kader. Besprekingen hierover zijn lopende. Op het niveau van het distributienet wordt gedacht aan congestiebeheer of spanningsregeling. Indien de vermarkting van dergelijke dienstverlening technisch en economisch haalbaar is, moeten de netbeheerders dit uiteraard op niet-discriminatoire wijze uitvoeren, in lijn met de algemene bepaling ter zake zoals verwoord in artikel 4.1.9 van het Energiedecreet.

Het tweede lid werd wat betreft de aansluitkosten reeds geïmplementeerd in het Energiedecreet artikel 7.3.1 betreffende de beperking van de aansluitkosten voor productie-installaties voor elektriciteit uit warmtekrachtinstallaties. De VREG vindt het niet nodig om ook een stimulans via verlaagde kosten voor systeemgebruik in te voeren; de bestaande steunmaatregelen via certificaten voorzien in een dekking van de meerkosten t.o.v. andere productietechnieken.

Artikel 15, 7:

7. De lidstaten kunnen producenten van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling die aansluiting op het net wensen, toestaan een openbare aanbesteding voor de aansluitingswerkzaamheden uit te schrijven.

Deze bepaling houdt geen verplichting in voor de lidstaten. De VREG ziet daarom voorlopig geen noodzaak om specifieke regelgeving hiervoor voor te schrijven. De bestaande aansluitingsprocedures bij de netbeheerders zijn werkbaar.

4.5. Maatregelen aan vraagzijde

Artikel 15, 8

8. De lidstaten zorgen ervoor dat de nationale energiereguleringsinstanties prikkels geven voor de deelname van vraagzijdemiddelen — bijvoorbeeld vraagresponso — aan het aanbod op de groothandels- en kleinhandelsmarkten.

Rekening houdend met de technische beperkingen die inherent zijn aan het beheer van netwerken, zorgen de lidstaten ervoor dat vraagresponso-leveranciers, inclusief aggregatoren, met inachtneming van hun technische mogelijkheden niet discriminerend worden behandeld door transmissiesysteem- en distributiesysteembeheerders bij het naleven van hun verplichtingen inzake balancerings- en nevendiensten.

Rekening houdend met de technische beperkingen die inherent zijn aan het beheer van netwerken, bevorderen de lidstaten dat vraagresponso toegang krijgt tot en deelneemt aan de markten voor balancerings-, reserve- en andere systeemdiensten, onder meer door van nationale reguleringsinstanties of, ingeval de nationale regelgeving dat voorschrijft, van transmissiesysteembeheerders en distributiesysteembeheerders te verlangen dat zij, in nauwe samenwerking met dienstenverleners aan de vraagzijde en afnemers, technische specificaties

opstellen voor de deelname aan die markten, op basis van de technische eisen van die markten en de mogelijkheden van de vraagrespon. Die specificaties hebben ook betrekking op de deelname van aggregatoren.

Overwegingen 44, 45 en 47:

(44) Vraagrespon is een belangrijk instrument om de energie- efficiëntie te verhogen, omdat consumenten of door hen aangewezen derde partijen aanzienlijk meer mogelijkheden krijgen om actie te ondernemen op het gebied van informatie over verbruik en facturering; dit verschaft een mechanisme om het verbruik te verminderen of te wijzigen en aldus energie te besparen zowel in eindverbruik als in de productie, het transport en de distributie van energie, dankzij een beter gebruik van netwerken en productiemiddelen.

(45) De vraagrespon kan gebaseerd worden op de reacties van eindafnemers op prijssignalen of op automatisering van gebouwen. De voorwaarden voor en de toegang tot vraagrespon moeten verbeterd worden, ook voor kleine eindafnemers. Derhalve moeten de lidstaten, rekening houdend met de continue ontwikkeling van slimme energienetten, ervoor zorgen dat de nationale regelingsinstanties voor energie ervoor kunnen zorgen dat nettarieven en netreguleringen verbeteringen van de energie-efficiëntie stimuleren en een dynamische prijsstelling voor vraagresponmaatregelen door eindafnemers steunen. De mogelijkheden van marktintegratie en gelijke markttoegang voor vraagzidemiddelen (aanbod- en consumentenbelasting), naast productie, moeten worden benut. Tevens moeten de lidstaten erop toezien dat nationale energiereguleringsinstanties een geïntegreerde benadering volgen, inclusief potentiële besparingen in de energievoorziening en de eindgebruikerssectoren.

(47) Het is noodzakelijk dat de markt voor energiediensten verder wordt ontwikkeld om de beschikbaarheid van zowel de vraag naar als het aanbod van energiediensten te waarborgen. Transparantie, bijvoorbeeld aan de hand van lijsten van aanbieders van energiediensten, kan hiertoe bijdragen. Modelcontracten, uitwisseling van goede praktijken, en richtsnoeren, vooral voor energieprestatiecontracten, kunnen eveneens de vraag helpen stimuleren. In een energieprestatiecontract, zoals in andere vormen van financieringsregelingen via derden, vermijdt de begunstigde van de energiedienst investeringskosten door een deel van de financiële waarde van de energiebesparing te gebruiken om de volledig of gedeeltelijk door een derde uitgevoerde investering terug te betalen.

Commentaar:

De bijkomende taak voor de VREG zoals vermeld in het eerste lid van artikel 15, 8, van de richtlijn dient bijgevoegd bij zijn takenpakket zoals vermeld in het Energiedecreet artikel 3.1.4/1.

In het Energiedecreet en verder aanvullend in het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit; Technisch Reglement Distributie Aardgas en het Technisch Reglement Plaatselijk Vervoernet dienen de rollen, rechten en plichten van aanbieders van energiediensten en in het bijzonder aggregatoren toegevoegd te worden. Er zal een expliciete vermelding moeten ingevoerd worden wat betreft de niet-discriminatoire behandeling door de netbeheerder.

Het opstellen van de technische specificaties voor deelname van vraagrespon aan systeemdiensten dient verder onderzocht en besproken te worden in overleg met de netbeheerders. De VREG stelt voor dat de modaliteiten hiervan zouden worden opgesteld door de netbeheerders, na consultatie van de marktpartijen, en ter goedkeuring zouden worden voorgelegd aan de VREG. Het lijkt de VREG echter wel niet mogelijk om afnemers op het distributienet nauw te betrekken bij de opstelling ervan. Het betrekken van afnemers lijkt eerder pas mogelijk op het transmissienet waar het grote afnemers betreft en het aantal afnemers ook kleiner is. Elia betreft momenteel al de afnemers op zijn net.

Voorstel:

Het toevoegen van het geven van prikkels voor de deelname van vraagzijdebeheer aan het aanbod op de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt als taak voor de VREG in het artikel 3.1.4/1. van het Energiedecreet.

Aangezien er nieuwe marktpartijen geïntegreerd moeten worden in het nieuwe marktmodel, moet ook de onafhankelijkheid van de distributienetbeheerder gegarandeerd worden en moet er tevens gewaakt worden dat deze nieuwe partijen niet discriminerend behandeld worden. Hierdoor moeten in de artikelen 4.1.9, 4.2.1, 4.6.3, en 4.6.5. van het Energiedecreet deze partijen telkens toegevoegd worden. Ook zullen een aantal artikelen van het Energiebesluit van 19 november 2010 en de technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas aangepast moeten worden om te garanderen dat de distributienetbeheerder ook onafhankelijk is ten opzichte van deze partijen en dat deze partijen niet discriminerend behandeld worden.

Deze vereisten inzake niet-discriminerende behandeling en onafhankelijkheid van de distributienetbeheerder houden ook in dat de distributienetbeheerders geen commerciële activiteiten inzake het aanbieden van energiediensten mogen ondernemen en niet mogen optreden als aggregator. Dit wordt best expliciet zo opgenomen in het Energiedecreet waarbij natuurlijk wel een uitzondering moet voorzien worden voor de diensten die de distributienetbeheerder moet aanbieden op basis van het Energiedecreet en zijn uitvoeringsbesluiten. Dit houdt ook in dat de VREG van oordeel is dat de netbeheerders geen energiediensten mogen aanbieden of niet mogen optreden als aggregator voor hun vennoten. Door deze activiteiten toch aan te bieden aan hun vennoten vormt dit een belemmering voor de ontwikkeling van de markt inzake vraagrespons.

In het artikel 15, 8, van de richtlijn wordt eveneens bepaald dat deze nieuwe partijen moeten kunnen deelnemen aan de markten voor balancerings-, reserve- en andere systeemdiensten, wat tot gevolg heeft dat deze partijen ook toegang tot het net moeten kunnen verkrijgen. Dit betekent dat de artikelen 4.1.18. en 4.6.9. van het Energiedecreet best zo aangepast worden dat ook deze partijen in opdracht van afnemers en producenten toegang kunnen krijgen tot het net. Dit betekent ook dat de toegang op een toegangspunt niet beperkt wordt tot één partij. Een afnemer op het distributienet zal bijvoorbeeld steeds worden beleverd door een energieleverancier maar kan hiernaast er ook voor kiezen om beroep te doen op een aanbieder van energiediensten. Deze aanbieder van energiediensten moet dan ook, mits mandaat van de klant, de mogelijkheid hebben om toegang te verkrijgen.

Ten slotte moet op basis van dit artikel technische specificaties opgemaakt worden door de distributienetbeheerders in samenwerking met aanbieders van energiediensten, aggregatoren en afnemers over de toegang tot en de deelname van vraagrespons aan de markten met betrekking tot balancerings-, en andere ondersteunende diensten op het distributienet. Deze verplichting wordt best opgenomen in het Energiedecreet.

4.6. Rapportage inzake Richtlijn 2010/75/EU

Artikel 15, 9

9. Bij de rapportage krachtens Richtlijn 2010/75/EU overwegen de lidstaten, onverminderd artikel 9, lid 2, van die richtlijn, informatie te verschaffen over het energie-efficiëntieniveau van installaties die brandstof stoken met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van 50 MW of meer, in aanmerking nemend de relevante beste beschikbare technieken die in overeenstemming met Richtlijn 2010/75/EU en Richtlijn 2008/1/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 januari 2008 inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (1) zijn ontwikkeld. De lidstaten kunnen exploitanten van installaties als bedoeld in de eerste alinea aanmoedigen het netto jaargemiddelde van het gebruiksrendement van de installatie te verbeteren.

Commentaar:

Bij deze rapportering is de VREG niet betrokken.

Door de impact van de prijs van de primaire energiebronnen vormt de concurrentie aan de productiezijde in principe een voldoende stimulans op het vlak van energie-efficiëntie zodat bijkomende verbeteringen daaraan via verplichtingen of aangepast steunbeleid (bovenop de reeds bestaande maatregelen op het vlak van WKK) weinig kostefficiënt dreigen te zijn.

Deze bepaling behoeft dus geen omzetting in de Vlaamse energieregelgeving.

5. Slimme meters

5.1. Omzetting artikel 9 Energie-efficiëntierichtlijn door de plaatsing van slimme meters op deze toegangspunten

Het plaatsen van elektronische meters met registratie van het verbruiksprofiel brengt een meerkost met zich mee, terwijl deze meters mogelijk binnen afzienbare tijd vervangen zouden worden door slimme meters. Bovendien blijkt uit een eerste onderzoek van de VREG, zoals beschreven in bijlage 2, dat een groot deel van de baten die men behaalt door de plaatsing van slimme meters wegvalt bij de keuze voor elektronische meters met registratie van het verbruiksprofiel. De VREG is daarom van oordeel dat er in een aantal gevallen best meteen overgegaan wordt tot het plaatsen van slimme meters.

Dit houdt in dat er steeds een slimme meter geplaatst zal moeten worden bij:

- Een nieuwe aansluiting in een nieuw gebouw of bij een ingrijpende renovatie. Dit zijn de situaties op basis waarvan de richtlijn oplegt dat er steeds elektronische meters met registratie van het verbruiksprofiel geplaatst moeten worden;
- Bij een vervanging van een bestaande elektriciteits- of gasmeter. Dit vormt geen technische onmogelijkheid en er zijn geen redenen om aan te nemen dat dit niet-kostenefficiënt zou zijn.

Hoewel de VREG dus van oordeel is dat tegen de omzettingsdatum van de richtlijn best voorzien wordt in de plaatsing van slimme meters bij nieuwbouw, ingrijpende renovatie en vervanging van de bestaande elektriciteits- of gasmeter, in plaats van in de plaatsing van elektronische meters, is het goed mogelijk dat er tegen deze datum in realiteit nog geen slimme meters geplaatst kunnen worden. De distributienetbeheerders kunnen namelijk pas na het vastleggen van de functionaliteiten van de slimme meters in de regelgeving overgaan tot het lanceren van bestekken voor de slimme meters. Omdat het niet kostenefficiënt is om op korte termijn elektronische meters met display te plaatsen en deze later te vervangen door slimme meters, betekent dit dus ook dat in afwachting van de plaatsing van slimme meters volgens de VREG de klassieke meters best behouden worden en er in tussentijd geen elektronische meters met display geplaatst worden.

Ten slotte zal de VREG onderzoeken in de nieuwe kosten-batenanalyse die hij zal uitvoeren, of het aangewezen is om bij budgetmeterklanten een slimme meter te plaatsen. De VREG zal ook onderzoeken of het kostenefficiënt is bij prosumenten/producenten een slimme meter te plaatsen, bijvoorbeeld, het steeds plaatsen van een slimme meter als productiemeter bij nieuwe installaties en bij vervanging van de productiemeter, het vervangen van deze meter door een slimme meter. Indien er voor gekozen wordt om een aantal situaties te bepalen waarin slimme meters uitgerold worden, dan lijkt het de VREG wel nuttig om enige vorm van optimalisatie aan de netbeheerders toe te laten (bvb. bij vervanging van de gasmeter ook meteen de elektriciteitsmeter te vervangen). Hiernaast is de VREG van oordeel dat naast de situaties bepaald door de Vlaamse regering, de netgebruiker steeds moet kunnen vragen om de plaatsing van een slimme meter.

Voorstel:

In het Energiedecreet een artikel toevoegen dat bepaalt dat de netbeheerder en de beheerder van een gesloten distributienet slimme meters zullen plaatsen in de gevallen bepaald door de Vlaamse regering. In het Energiebesluit van 19 november 2010 zal dan minimaal moeten bepaald worden dat slimme meters geplaatst zullen worden ingeval van nieuwbouw, ingrijpende renovatie en vervanging

van de elektriciteits- en aardgasmeter. Eventueel kan ervoor gekozen worden door de Vlaamse regering om deze gevallen aan te vullen met de klantensegmenten waarvoor de plaatsing van een slimme meter kostenefficiënt wordt bevonden.

5.2. Wettelijk kader voor slimme meters

Doordat de omzetting van de Energie-efficiëntierichtlijn conform dit advies leidt tot een integratie van slimme meters in de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt vanaf 5 juni 2014 is er nood aan aanpassing van de Vlaamse energieregeling zodat er rekening gehouden kan worden met de specifieke mogelijkheden van deze slimme meter. Bovendien zijn er reeds slimme meters geplaatst in de proefprojecten van de distributienetbeheerders waardoor een wettelijk kader zelfs nu al nodig is. De VREG vraagt dan ook om zo snel mogelijk dit kader te voorzien. In zijn voorstel heeft de VREG een basis voorzien voor de plaatsing van slimme meters.

Hiernaast lijkt het de VREG nodig om de functionaliteiten van de slimme meter vast te leggen en lijkt het de VREG noodzakelijk om een extra garantie tot privacy en dataveiligheid in te bouwen in de regelgeving. Deze slimme meters zorgen namelijk voor extra gegevens. Hoewel deze generatie van gegevens vele voordelen met zich kan mee brengen zowel voor de afnemer (bvb. inzake energie-efficiëntie), de leverancier (die zo mogelijk een beter inzicht heeft op de energie die hij per kwartier moet aankopen), de distributienetbeheerder (die zo een beter zicht krijgt op de belasting van zijn net) en de maatschappij (de netbeheerder zal bijvoorbeeld meer zicht hebben op zelfafsluitingen op basis van de gegevens uit de slimme meter en zo kan verborgen energiearmoede beter opgespoord worden) zorgt dit ook voor een grotere granulariteit van gegevens en is er dus ook een groter risico op inbreuken inzake privacy en moeten er extra maatregelen genomen worden om de dataveiligheid te garanderen. De VREG voorziet in zijn voorstel een verplichting voor alle partijen die de gegevens uit de slimme meter verkrijgen om te voldoen aan de privacywetgeving en dataveiligheid te garanderen. Hiernaast lijkt het de VREG nodig om te beschrijven op niveau van het technisch reglement welke data er verstrekt wordt aan welke partij, en wat het retentiebeleid moet zijn met betrekking tot deze gegevens. Dit houdt ook in dat de verschillende informatiestromen in kaart moeten gebracht worden waarbij er aandacht moet besteed worden aan alle partijen die hierbij betrokken zijn, dus inclusief Atrias.

Tevens moet er voorzien worden dat bepaalde derde partijen inzage kunnen krijgen tot deze gegevens. Onder deze partijen verstaat de VREG bijvoorbeeld bepaalde politiediensten in het kader van energiefraude. Deze partijen zullen moeten beschikken over een rechtsgrond om deze informatie te kunnen verkrijgen. Tenslotte is de VREG van oordeel dat het noodzakelijk is om de Commissie ter Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer nauw te betrekken bij het wetgevend proces.

Bovendien lijkt het op het niveau van de technische reglementen distributie aardgas en elektriciteit nodig om de minimale functionaliteiten van de slimme meter te voorzien zodat gegarandeerd wordt dat de geplaatste slimme meters voldoen. Ook lijkt het de VREG nodig om bepaalde diensten vast te leggen die op basis van de slimme meter moeten kunnen voorzien worden. Een voorbeeld hiervan is de prepaymentfunctie (cfr. budgetmeterfunctie). Deze functie is geen aparte specifieke functionaliteit in de meter. De meter moet de mogelijkheid bezitten om het vermogen te begrenzen en aan en af te schakelen op basis van een sturing door de distributienetbeheerder. Dit houdt in dat het beheer van prepayment eerder in de systemen zit van de distributienetbeheerder en er daar een "dienst" moet voorzien worden die op basis van de slimme meter prepayment mogelijk maakt.

Aan de Vlaamse regering wordt op basis van het voorstel de bevoegdheid gegeven om te bepalen in welke gevallen er slimme meters geplaatst worden. De VREG denkt hier vooral aan de situaties waarin de Energie-efficiëntierichtlijn bepaalt dat er elektronische meters met registratie van het verbruiksprofiel geplaatst moeten worden en bij vervanging van de meter. De VREG zal ook bekijken in de nieuwe run van de kosten-batenanalyse of het nuttig is om slimme meters uit te rollen bij prosumanten en bij budgetmeterklanten.

Zoals beschreven in hoofdstuk 5.1. is de VREG namelijk van oordeel dat in een aantal gevallen er steeds een slimme meter geplaatst moet worden. Hiernaast vindt de VREG dat er ook een slimme meter moet geplaatst worden als de netgebruiker hierom vraagt.

Dit heeft echter wel tot het gevolg dat de netbeheerder deze afnemers kunnen afsluiten of de indienststelling van de meter kunnen weigeren als deze afnemers de plaatsing van een slimme meter weigeren. Voor huishoudelijke afnemers betekent dit, als het gaat om een vervanging van de elektriciteits- of aardgasmeter, dat er een dossier overgemaakt zal worden aan de lokale adviescommissies. Deze commissies zullen dan mogelijk extra dossiers ontvangen waarbij er geen sprake is van wanbetaling. Als gewenst wordt dat in bepaalde situaties de plaatsing van slimme meters wel geweigerd kan worden moet dit voorzien worden in de regelgeving.

Hiernaast is de VREG van oordeel dat de plaatsing van slimme meters een aantal gevolgen heeft voor de sociale openbaardienstverplichtingen die rusten op de distributienetbeheerders. Zo zal er wanneer er een slimme meter geplaatst is bij de afnemer, deze meter niet meer vervangen moeten worden door een budgetmeter of stroombegrenzer. Bovendien zou men via de slimme meter veel sneller op de bal kunnen spelen (zo heeft men meer gegevens over het verbruik van de afnemer, kan men sneller overgaan tot een heraansluiting, kan men ook sneller detecteren of er zelfafsluiting⁶ is of de afnemer elektriciteit op 10A verbruikt, ...). In zijn voorstel heeft de VREG zich beperkt tot de aanpassingen waarbij er nog steeds klassieke meters naast de slimme meters bestaan. Indien er gekozen zou worden voor een volledige uitrol van slimme meters en deze volledige uitrol gerealiseerd is, zullen er verdere aanpassingen nodig zijn aan de wetgeving.

Ook zouden er nieuwe producten kunnen ontstaan door de invoering van slimme meters, zoals commerciële prepayment. De huidige wetgeving is niet voldoende aangepast aan deze nieuwe producten. Zo zullen mogelijk meer kwetsbare afnemers kiezen voor commerciële prepayment⁷, waarbij het risico op zelfafsluiting reëel is. Om te voorkomen dat de werking van een prepaymentmeter wordt gezien als in strijd met de Vlaamse energiewetgeving, neemt men dit best ook op als grond tot afsluiting in artikel 6.1.2. van het Energiedecreet. Hiernaast kan de toekenning van gratis elektriciteit problematisch zijn in geval van commerciële prepayment.⁸ De VREG is daarom van oordeel dat er best nagedacht wordt over het kader waarin commerciële prepayment aangeboden kan worden en verwijst hiervoor naar hoofdstuk 3.4.5.2. van het Rapport van de VREG van 6 december 2011 met betrekking tot 'De slimme meter en de consument' (RAPP-2011-13).⁹

Ten slotte vergt een introductie van slimme meters een aantal wijzigingen aan processen die beschreven zijn in de Vlaamse energieregelgeving. Zo zal het bij toegangspunten met slimme meters niet meer nodig zijn om een meteropnamekaartje te versturen bij een jaarlijkse meteropname of in geval van een leverancierswissel. Ook het verhuisproces kan anders ingevuld worden, waardoor het aantal problematische verhuizen verminderd kan worden¹⁰. De VREG is van oordeel dat er één verhuisproces moet uitgewerkt worden dat van toepassing is op alle verhuizen en geen onderscheid

⁶ waarbij de afnemer het krediet op de naakte budgetmeter heeft opgebruikt en dus geen elektriciteit meer kan verbruiken.

⁷ De leveranciers kunnen mogelijk voor hun commerciële prepayment-producten goedkopere tarieven aanbieden omdat het betalingsrisico beperkt wordt. Tevens biedt dit product ook meer mogelijkheid tot budgetteren en beperkt het risico op hoge afrekeningen. Deze twee redenen maken dit product interessant voor kwetsbare afnemers.

⁸ Denk bijvoorbeeld aan prepaymentkaarten waarbij de klant door de aankoop van een prepaymentkaart van een andere leverancier van leverancier verandert en de leverancier geen echte band meer heeft met deze klanten (cfr. GSM-markt).

⁹ http://www.vreg.be/sites/default/files/rapporten/rapp_2011-13_de_slimme_meter_en_de_consument.pdf

¹⁰ Zo gaat 9% van de klachten die de VREG heeft behandeld in 2012 over problemen inzake verhuis. Ook de federale Ombudsdienst voor Energie heeft in zijn activiteitenverslag 2012 (http://www.ombudsmannenergie.be/index.php?option=com_content&view=article&id=29&Itemid=78&lang=nl, p. 38) vastgesteld dat problematische verhuizen een veel voorkomend probleem vormen.

maakt tussen normale en problematische verhuizingen.¹¹ Zolang er echter zowel klassieke meters als slimme meters bestaan zal het verhuisproces bij klassieke meters anders zijn dan het verhuisproces dat geldt voor slimme meters. Zo zullen de betrokken afnemers met klassieke meters bij hun verhuis hun meterstanden moeten doorgeven terwijl de VREG van oordeel is dat dit bij slimme meters best niet het geval zal zijn. Als er een slimme meter geïnstalleerd is, dan zal bij het doorgeven van de verhuisdatum door de betrokken afnemers, de netbeheerder de meterstand namelijk voor die dag uit de slimme meter kunnen uitlezen en gebruiken.

Hiernaast is de VREG van oordeel dat er voor gezorgd moet worden dat afnemers zoveel mogelijk overgaan tot het op voorhand melden van hun verhuis. Bij slimme meters is het belangrijk dat de correcte verhuisdatum meegegeven wordt. Deze kan reeds op voorhand meegedeeld worden. Als een afnemer beschikt over een klassieke meter dan zal hij door op voorhand zijn verhuis te melden al gewezen kunnen worden op de stappen die hij dient te doorlopen om zijn verhuis tot een goed einde te brengen. De VREG vindt dat de melding van een verhuis twee weken voor de verhuisdatum (verhuisdatum = datum overdracht sleutels) voldoende tijdig is om zo de leverancier in staat te stellen om de verhuis te regelen en, indien van toepassing, het contract te sluiten met de betrokken afnemer.

Hierna beschrijft de VREG zijn voorstel van verhuisprocedure voor toegangspunten met slimme meters. Zoals hierboven reeds aangegeven streeft de VREG naar verhuizingen die op voorhand gemeld worden. Als een verhuis niet tijdig gemeld wordt door de nieuwe bewoner (melding nieuwe bewoner valt na verhuisdatum oude bewoner) dan is de VREG van oordeel dat de elektriciteitstoevoer op dit toegangspunt afgesloten moet worden.¹² De VREG heeft namelijk op basis van zijn ervaring inzake klachtenbehandeling moeten vaststellen dat het moeilijk is om een aantal netgebruikers er toe te bewegen om hun verhuis te melden en het nodige te doen om zijn verhuis te regelen. Andere mogelijke oplossingen die afnemers toelaten om toch nog energie te gebruiken nemen slechts een gedeelte van de problemen weg.¹³ Deze mogelijke afsluiting voor de elektriciteitstoevoer zou ervoor moeten zorgen dat netgebruikers hun verhuizen reeds op voorhand gaan melden om deze afsluiting te vermijden. Als een netgebruiker zijn verhuis toch niet op voorhand heeft gemeld dan zal hij, ten gevolge van de afsluiting, zo snel mogelijk contact opnemen met zijn leverancier om zijn verhuis alsnog te regelen zodat hij terug over elektriciteit beschikt.

Hoewel de afsluiting bij een niet-tijdige melding van een verhuis voor elektriciteit een mogelijkheid is, lijkt dit voor gas moeilijker te zijn. Omwille van technische veiligheidsproblemen bij de heraansluiting van gas zal er nog steeds een manuele tussenkomst moeten plaatsvinden. Zo zal de netgebruiker één of meerdere stappen moeten doorlopen nadat hij zijn leverancier op de hoogte gebracht heeft van zijn verhuis om de gastoevoer te herstellen. Hierdoor zal er na de contactname van de betrokken netgebruiker met zijn leverancier niet altijd meteen een heraansluiting kunnen plaatsvinden, waardoor de sanctie van een afsluiting van gas bij een niet-tijdige melding van zijn verhuis groter is dan bij elektriciteit. De VREG is van oordeel dat door de afsluiting van de elektriciteitstoevoer de afnemer ook sneller geneigd zal zijn om zijn verhuis zowel voor elektriciteit als gas in orde te brengen. Brengt hij zijn verhuis voor gas niet in orde, dan stelt de VREG voor om deze afnemer na een periode van 30 dagen en na een schriftelijke verwittiging door de netbeheerder af te sluiten.

Omdat het voorgesteld proces verregaande gevolgen heeft (nl. een afnemer die mogelijks zonder elektriciteit zit) is het noodzakelijk dat de marktpartijen de verhuizingen zo snel mogelijk verwerken zodat de termijn tussen het contacteren van de leverancier door de afnemer en de heraansluiting zo

¹¹ Het verhuisproces zou ervoor moeten zorgen dat het aantal problematische verhuizen beperkt wordt en het verhuisproces moet tevens een oplossing bieden voor de problematische verhuizen die alsnog ontstaan.

¹² Indien dit om één of andere reden toch niet haalbaar zou zijn dan vindt de VREG dat het vermogen beperkt moet worden tot 2A zodat de afnemer toch bijvoorbeeld het licht kan aandoen maar geen andere toestellen kan aanzetten. De afnemer zal dus indien hij op vol vermogen elektriciteit wil verbruiken, contact moeten opnemen met zijn leverancier om zijn verhuis te regelen.

¹³ Zo zal er steeds een toegangshouder verantwoordelijk moeten zijn voor het betrokken toegangspunt waarbij hij de vergoeding voor zijn geleverde elektriciteit en aardgas mogelijk niet vergoed krijgt. Ook verhuizen die voor enige tijd in het verleden gemeld worden kunnen soms niet meer toegewezen worden aan de partij die op dat moment op basis van de melding toen de toegangshouder op het toegangspunt moest zijn.

kort mogelijk is. Bovendien lijkt het de VREG noodzakelijk dat er voldoende communicatieacties gehouden worden, niet enkel gericht naar de afnemers maar ook naar notarissen, immokantoren, huurders- en verhuurdersverenigingen, zodat algemeen verspreid wordt dat een verhuis best tijdig gemeld wordt.

Voorstel:

In zijn voorstel heeft de VREG zich beperkt tot de aanpassingen nodig voor de situatie waarbij er nog steeds klassieke meters naast de slimme meters bestaan. Indien er gekozen zou worden voor een volledige uitrol van slimme meters en deze volledige uitrol gerealiseerd is, zullen er verdere aanpassingen nodig zijn aan de wetgeving.

De aanwezigheid van slimme meters in de Vlaamse energiemarkt zorgt er ook voor dat een aantal definities best gewijzigd of toegevoegd worden. De VREG denkt hierbij aan volgende aanpassingen:

- De definitie voor budgetmeter voor aardgas wordt best als volgt herschreven: "aardgasmeter met hulpkrediet die werkt via een systeem van voorafbetaling in het kader van een aan de netbeheerder opgelegde openbaredienstverplichting inzake de bescherming van huishoudelijke afnemers bij wanbetaling";
- Ook de definitie van budgetmeter voor elektriciteit dient herschreven te worden. De VREG stelt volgende definitie voor: "elektriciteitsmeter met begrenzer en hulpkrediet die werkt via een systeem van voorafbetaling in het kader van een aan de netbeheerder opgelegde openbaredienstverplichting inzake de bescherming van huishoudelijke afnemers bij wanbetaling";
- Het toevoegen van een definitie voor privacywetgeving. Aangezien de richtlijn uitdrukkelijk verwijst in artikel 9.2. naar de nood aan respectering van de privacy van de afnemer lijkt een verwijzing naar de privacywetgeving nodig. Daarom stelt de VREG voor om ook de privacywetgeving te definiëren als "wet van 8 december 1992 voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens en zijn uitvoeringsbesluiten".

Naast de delegatie aan de Vlaamse regering met betrekking tot de gevallen waarin een slimme meter geplaatst moet worden, is de VREG van oordeel dat een aantal bepalingen van de richtlijn best op decreetsniveau geregeld worden:

- Zo moet er een informatieverplichting aan de distributienetbeheerder opgelegd worden die inhoudt dat de distributienetbeheerder de afnemer voldoende informeert en adviseert over zijn rechten en plichten en dat hij de afnemer moet informeren over het volledige potentieel dat een slimme meter heeft, met name met betrekking tot het gebruik van de gegevens van de slimme meter en de mogelijkheid voor de afnemer tot controle van zijn energieverbruik. Dit houdt volgens de VREG in dat de netbeheerder aan de afnemer moet duidelijk maken hoe hij zijn verbruik kan controleren door gebruik te maken van de display op de meter of via de P1-poort. Deze informatie mag wel niet zo ver gaan dat de netbeheerder overgaat tot het leveren van energiediensten;
- Het lijkt de VREG ook aangewezen om aan de Vlaamse regering te delegeren aan welke voorwaarden deze slimme meters moeten voldoen. Op basis hiervan kan er dan in de technische reglementen onder meer bepaald worden over welke functionaliteiten deze slimme meters moeten beschikken en welke diensten zij mogelijk moeten maken;
- Zoals hierboven reeds aangehaald moet de rechten inzake privacy gegarandeerd worden. De VREG stelt daarom voor om het volgende op te nemen in het Energiedecreet:
"De partijen die via dit decreet en haar uitvoeringsbesluiten toegang krijgen tot de gegevens uit deze slimme meters zorgen ervoor dat te allen tijde de dataveiligheid gegarandeerd wordt en voldaan wordt aan de privacywetgeving."
- Op basis van de ervaring van de distributienetbeheerders met de proefprojecten rond slimme meters blijkt dat de aansluitingen vaak gesaneerd moeten worden voor de plaatsing van de slimme meter. De VREG vindt dat ingeval saneringswerken noodzakelijk zijn bij de metervervanging, deze niet geweigerd mogen worden. De VREG is daarom van oordeel dat het artikel 6.1.2. van het Energiedecreet met betrekking tot de mogelijke afsluitingsgronden

voor de huishoudelijke afnemer best gewijzigd wordt, zodat §1, 5° van dit artikel ook de weigering van toegang voor werken aan de aansluiting omvat. Hierbij kan er ook gedacht worden om inzake werken aan de aansluiting de afsluitingsmogelijkheden niet te beperken tot de weigering tot toegang tot de ruimte waar de meter is opgesteld, maar ook de weigering tot toegang tot de ruimte(s) waardoor de aansluitkabel loopt. Ook moet er nagedacht worden of de LACs deze dossiers zouden moeten behandelen, aangezien deze dossiers niets te maken zullen hebben met wanbetaling.

Met betrekking tot het Energiebesluit van 19 november 2010 stelt de VREG volgende aanpassingen voor:

- Opname van een artikel waarin beschreven wordt in welke gevallen er slimme meters geplaatst moeten worden;
- De aanpassing van de bepalingen van titel V zodat in de procedure inzake wanbetaling rekening gehouden wordt met de slimme meter. De VREG denkt hierbij aan onderstaande aanpassingen. Hierbij wordt voornamelijk enkel ingegaan op de bepalingen inzake elektriciteit, maar de voorstellen zijn natuurlijk ook van toepassing op de gelijkaardige bepalingen met betrekking tot aardgas:
 - Bij de herinneringsbrieven en ingebrekestellingen die gestuurd worden door de leverancier op basis van artikel 5.1.3. zou er in 5° best niet meer uitdrukkelijk verwezen worden naar de uitschakeling van de stroombegrenzer in de budgetmeter voor elektriciteit. Dit kan bijvoorbeeld opgelost worden door de teksten beschreven in artikel 5.1.3, 4° en 5° te beperken tot "de procedures voor de levering van elektriciteit, respectievelijk aardgas, door de distributienetbeheerder, zoals vermeld in artikel 5.3.1 tot en met 5.4.17";
 - Hoofdstuk III van Titel V handelt over de budgetmeter elektriciteit. Hierin zou "budgetmeter voor elektriciteit" beter vervangen worden door "systeem van voorafbetaling" waarbij er ook niet meer gesproken wordt van "het plaatsen, inschakelen en uitschakelen" maar van "activeren en deactiveren". De VREG stelt ook voor om "opladen" te vervangen door "voorafbetalen". Dit opladen verwijst naar de kaart die men in de budgetmeter moet steken om zo krediet op de budgetmeter te zetten. De VREG verkiest om het begrip "voorafbetalen" te gebruiken zodat er geen link meer is met het opladen via een kaart;
 - Specifiek met betrekking tot artikel 5.3.1, §4 geldt dat indien er besloten wordt om een slimme meter te plaatsen in plaats van een budgetmeter, deze paragraaf geen nut meer heeft en dan best opgeheven wordt. Hierbij moet er wel rekening gehouden worden met het feit dat er om technische redenen misschien niet altijd een slimme meter geplaatst kan worden;
 - In het artikel 5.3.1, §7 wordt de informatie die verleend moet worden door de distributienetbeheerder beschreven. De VREG is van oordeel dat artikel 5.3.1 §7, 3° best vervangen wordt zodat dit niet meer enkel een lijst betreft met fysieke oplaadmogelijkheden maar als een ruimere toelichting beschouwd kan worden. De VREG stelt dus voor om dit punt te vervangen door "een toelichting over de manier van voorafbetalen". Zolang er echter budgetmeters zijn blijven er best brochures bezorgd die de lijst met klantenkantoren van de distributienetbeheerders en een link naar de OCMW-kantoren bevatten;
 - In artikel 5.3.3., §1 bevat de procedure bij een verhuis waarbij een budgetmeter aanwezig is in de nieuwe woning. De VREG stelt voor om de punten 1° en 2° in paragraaf 1 te schrappen zodat de procedure kan ingevuld worden afhankelijk van welke meter op het adres geplaatst is (budgetmeter of slimme meter met geactiveerde prepaymentfunctie). Tevens stelt de VREG wel voor om nog steeds een termijn te voorzien waarbij de prepaymentfunctie gedeactiveerd moet worden. De VREG denkt dat 5 werkdagen na de melding van de verhuizing een haalbare termijn moet zijn voor de distributienetbeheerder;
 - Artikel 5.3.7., 3° lid verwijst enkel naar technische vereisten waaraan het systeem van voorafbetalen aan moet voldoen. Omdat bij een slimme meter niet enkel de

- meter zelf maar ook de systemen bij de distributienetbeheerders de mogelijkheden inzake voorafbetaling bepalen wordt er best niet meer enkel naar de technische vereisten verwezen, maar ook naar de organisatorische vereisten;
- Artikel 5.3.9, §2: de netbeheerders zouden toegelaten moeten worden om andere communicatiemiddelen te gebruiken bij een eerste verwittiging zodat de netbeheerders gebruik kunnen maken van nieuwe technologieën (sms, e-mail, display slimme meter) om de klant zo goed mogelijk te bereiken;
 - Dezelfde wijzigingen dienen, waar relevant, toegepast te worden op de bepalingen voor aardgas.
- De wijzigingen zoals voorgesteld in hoofdstuk 3.4.

Hiernaast moeten de technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas zo aangepast worden dat:

- De functionaliteiten van de slimme meters worden beschreven samen met de diensten die aangeboden moeten worden door de slimme meter;
- Er voorzien wordt dat de distributienetbeheerder de slimme meter uitleest conform de bepalingen in de Energie-efficiëntierichtlijn en de privacywetgeving;
- De distributienetbeheerder deze gegevens in geaggregeerde vorm volgens de frequentie bepaald in het Energiebesluit overmaakt aan de toegangshouder en eventueel aan een derde partij gemandateerd door de distributienetgebruiker;
- Aan de distributienetgebruiker de mogelijkheid wordt gegeven om toe te laten dat de gegevens uit zijn slimme meter per elementaire periode uitgelezen worden en deze gegevens per elementaire periode overgemaakt worden aan een marktpartij. Hiervoor zal de distributienetgebruiker wel zijn uitdrukkelijke toestemming moeten geven door bijvoorbeeld ondertekening van een contract waarbij deze gegevens noodzakelijk zijn voor de uitvoering van dit contract of via een schriftelijke machtiging aan de partij aan wie hij deze gegevens wenst ter beschikking te stellen. Tevens moet er opgenomen worden dat als de distributienetgebruiker deze machtiging geeft aan de toegangshouder of andere derde partij dat deze gegevens ook ter beschikking gesteld worden aan de distributienetbeheerder die deze gegevens moet uitlezen uit de slimme meter. Hierbij is het zeer belangrijk om tegemoet te komen aan de bezorgdheden inzake privacy en dataveiligheid. De verschillende partijen die deze gegevens ontvangen zullen daarom ook een privacy- en veiligheidsbeleid moeten uitwerken waarbij er voldoende aandacht besteed wordt aan het beperken van de toegang tot de gegevens tot de personen die deze gegevens nodig hebben voor de verschillende processen waarvoor deze gegevens gebruikt worden en dat natuurlijk deze gegevens enkel voor die processen gebruikt worden. Tevens moet er ook een retentiebeleid georganiseerd worden. Ook hieromtrent worden best een aantal bepalingen opgenomen in de technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas;
- Het gebruik van slimme meters heeft een invloed op een aantal processen waarin meetgegevens gebruikt worden, bvb. leverancierswissel, klantenwissel, gecombineerde wissel. Hiernaast kan de slimme meter ook bepaalde marktprocessen vereenvoudigen, waarbij de VREG bijvoorbeeld denkt aan het verhuisproces. De aanpassingen ten gevolge van het verhuisproces zullen niet enkel een impact hebben op de technische reglementen distributie elektriciteit en aardgas maar ook op het Energiebesluit van 19 november 2010 en mogelijk ook op het Energiedecreet.

Bijlage 1: Simulaties kosten en baten bij plaatsing elektronische meters met registratie van het verbruiksprofiel en slimme meters

We gaan uit van volgende aannames:

- Een elektronische meter met registratie van het verbruiksprofiel (hierna elektronische meter) wordt geplaatst voor elektriciteit en gas in geval van metervervanging en nieuwbouw. Voor de aantallen werden de waarden gebruikt uit het rekenmodel van Kema (vervanging in functie van levensduur en uitvalpercentage en plaatsen nieuwe meters op basis van inschatting van het aantal afnemers in de toekomst).
- In het Kema-model wordt een invoeringstijd van 20 en 25 jaar gekozen, omdat dit binnen de grenzen van het model het beste overeenstemt met het hogervermelde ritme van metervervanging en plaatsing nieuwe meters. De respectieve projectduur wordt op 40 en 50 jaar gezet. Een invoeringstijd van 30 jaar werd niet bekeken omdat het model geen langere projectduur dan 51 jaar toelaat.
- In de scenario's met elektronische meters werden kosten van leveranciers voor het verstrekken van bijkomende informatie aan afnemers niet meegenomen bij gebrek aan gegevens hierover. In bijlage 1 en scenario 1 van bijlage 2, waar 100% van de elektronische meters zullen voorzien worden van een in-home display, beschikken de afnemers overigens over verbruiksgegevens en de werkelijke tijd van het verbruik. De leveranciers zullen echter nog kosten moeten maken om de afnemers te informeren over de vergelijking van hun verbruik met hun historisch verbruik en de vergelijking met een benchmarkafnemer. Een aantal van deze kosten moeten ook gemaakt worden voor de informatieverlening vanuit de leverancier en de netbeheerder met betrekking tot slimme meters. Ook deze kosten zijn niet meegenomen.
- De kost van een elektronische elektriciteitsmeter is gelijkaardig aan de kost in het Kema-model van een slimme meter zonder communicatiemodule ("Hardware slimme meter", 39 Eur), de kost van een elektronische gasmeter ligt lager dan die van een slimme meter zonder communicatiemodule (geschat op 70 € i.p.v. 104 €).
- De overweging om de elektronische meter op een moment na de plaatsing op te waarderen naar een slimme meter door toevoeging van een communicatiemodule is niet kostenefficiënt. Het vereist ten opzichte van het slimme meter scenario twee keer uitrolkosten en een communicatiemodule kan dus beter bij de aanvang voorzien en uitgetest worden.
- Project roll-out kosten worden bij de scenario's van elektronische meters niet meegerekend, terwijl dit voor de slimme meters wel wordt meegerekend (deze kost blijft voor slimme meters meegerekend worden in het model, ook bij lange invoeringstijden van 25 of 30 jaar). Dit omdat er enkel de hardware van de meters is en geen communicatie en datamanagement. Om consistent te zijn met de scenario's van slimme meters hadden we puur voor de hardware-uitrol van de meter zonder communicatie eigenlijk ook een kleine Project roll-out kost moeten tellen, dus op dit punt is de KBA voor elektronische meters iets te positief.
- In de scenario's met een langere uitroltermijn (20-25 jaar i.p.v. 5 jaar zoals bij versnelde uitrol van slimme meters) is geen rekening gehouden met een eventuele stijging van de installatiekosten en dalingen van volumekortingen op meters en andere hardware, als gevolg van de kleinere hoeveelheden die jaarlijks worden uitgerold. Noch voor elektronische meters noch voor slimme meters.

Bijlage 1a: Kosten-baten voor elektronische meter, invoering in 5 jaar.

ELEKTRONISCHE METER -UITROL 5 JAAR - DISPLAY 25%

		Transitie 5 j Projectduur 30 j Elektron meter gas=70 Eur (geen kost communicatie) Scen 11 (GPRS)	
		Baten	Kosten
Investering slimme meters		0	-859,7
Investering datamanagement		0	0
Investering smart grids		0	0
Investering communicatie		0	0
project roll-out kosten		0	0
Overige kosten		0	0
Baat smart grids		0	0
Baat besparing bij indirecte feedback		0	0
Baat fysiek meteropnemen		0	0
Vermeden kost oude meters		329,9	0
Baat reductie niet factureerbaar verbruik		0	0
Baat allocatie reconciliatie		0	0
Vermeden kost oud datamanagement		0	0
Baat verschuiving gebruik ToU		0	0
Baat call-centers		0	0
Baat switching		0	0
Baat storingsmelding		0	0
Baat directe feedback (incl. kost display)		55,6	0
Baat aanpak wanbetaling		0	0
Baat metrologisch beheer op afstand		0	0
Baat efficiënter verloop verhuizingen		0	0
		385,4	-859,7
		-474,2	Meur

Zoals vermeld bij de aannames aan het begin van deze bijlage, worden de Project roll-out kosten bij de scenario's van elektronische meters niet meegerekend. Zeker voor deze versnelde uitrol op 5 jaar zouden we, om consistent te zijn met de scenario's van slimme meters, voor de hardware-uitrol van de meter zonder communicatie eigenlijk ook een Project roll-out kost moeten tellen. Dus op dit punt is de KBA voor elektronische meters iets te positief.

Baat aanpak wanbetaling	0	0	0	0
Baat metrologisch beheer op afstand	0	0	0	0
Baat efficiënter verloop verhuizingen	0	0	0	0
	295,8	-659,6	330,9	-641,0
	-363,8	Meur	-310,1	Meur

Kosten-baten voor slimme meter, geleidelijke invoering (20 j en 25 j)

We namen dezelfde invoeringstijden als voor de elektronische meter, met de kosten voor slimme meters zoals die eerder gebruikt werden in het KBA-model van Kema.

Volgende kosten/baten werden bekomen:

SLIMME METER	Transitie 20 j Projectduur 40 j Slimme meter gas=104 Eur (+ kost communicatie) Scen 11 (GPRS)		Transitie 25 j Projectduur 50 j Slimme meter gas=104 Eur (+ kost communicatie) Scen 11 (GPRS)	
	Baten	Kosten	Baten	Kosten
Investering slimme meters	0	-739	0	-719
Investering datamanagement	0	-269	0	-278
Investering smart grids	0	0	0	0
Investering communicatie	0	-366	0	-357
project roll-out kosten	0	-187	0	-171
Overige kosten ¹⁴	0	-42	0	-43
Baat smart grids	0	0	0	0
Baat besparing bij indirecte feedback	323	0	333	0
Baat fysiek meteropnemen	271	0	267	0
Vermeden kost oude meters	367	0	390	0
Baat reductie niet factureerbaar verbruik	223	0	231	0
Baat allocatie reconciliatie	145	0	144	0
Vermeden kost oud datamanagement	70	0	64	0
Baat verschuiving gebruik ToU	81	0	80	0
Baat call-centers	49	0	45	0
Baat switching	73	0	69	0
Baat storingsmelding	47	0	47	0
Baat directe feedback (incl. kost display)	0	0	0	0
Baat aanpak wanbetaling	35	0	34	0
Baat metrologisch beheer op afstand	0	0	0	0
Baat efficiënter verloop verhuizingen	9	0	9	0
	1692	-1604	1713	-1568
	88	Meur	145	Meur

Dit levert een positieve NCW van 88 en 145 M€ op, waarbij rekening moet gehouden worden met volgende opmerkingen:

¹⁴ Overige kosten = Inrichting infra t.b.v. terugkoppeling meetdata naar verbruikers, Vermindering klachten E en G, Maandelijkse facturering energieverbruik door leverancier. Dit zijn kosten die te maken hebben met baten die enkel in de slimme meter-scenario's voorkomen.

- Er werd berekend volgens scenario 11 omdat bij een trage uitrol GPRS een meer logische keuze is dan bijvoorbeeld PLC. Bij GPRS is men immers niet gebonden aan de geografie van de uitrol.
- In tegenstelling tot de vorige scenario's met elektronische meter, wordt de communicatiekost hier wel volledig doorgerekend, anders is er geen sprake van een slimme meter. In dit scenario wordt evenwel 0% in-home displays uitgerold, aangezien de informatieverlening, zoals opgelegd door de Energie-efficiëntierichtlijn verstrekt zal worden via de marktprocessen (de distributienetbeheerder zal de meter op afstand uitlezen en op zijn beurt doorgeven aan de betrokken toegangshouder die zijn klant zal informeren).